

LETNIK XLI, ŠTEVILKA 3-4/2025

NOVA GLASILO
FILATELISTIČNE
ZVEZE SLOVENIJE
FILATELIJA

ISSN 1408-0303

V tej številki si lahko preberete:

Bojan Bračič Beseda predsednika	3
Tomaz Artel Priporočeno Franco pismo SEMLIN (Zemun) iz leta 1837	4
Vesenko Guštin O maksimum karticah	5
Igor Pirc Kolodvorski žigi in manuskripti v času Kraljevine Jugoslavije	8
Janez Cerkvenik Enigma pisma iz Subotice	12
Boštjan Petauer FRPSL Kaj je univerzalna poštna storitev?	14
Igor Pirc Vrnjena pošiljka zaradi višje sile	17
Vesenko Guštin RSI in OZAK, 1943–1945	18
Vesenko Guštin Dopisnica iz leta 1945?	23
Vesenko Guštin Koliko je to vredno?	24
Vesenko Guštin Zgodba o pismu 29 – neveljavna znamka	26
Marjan Merkač Revija Nova filatelija, poslana na Češko	27
Vesenko Guštin Saj ni res, pa je!	28
Vesenko Guštin Katalog WSP, Slovenska filatelija, 3. zvezek	31
Peter Suhadolc Sodniški seminar FZS ob FIMERA#15	32
Veni Ferant Filatelistična razstava FIMERA#15	33
Boštjan Petauer FRPSL Sprehod po Ljubljani (I.)	36
Vesenko Guštin Notica v Ženskem svetu leta 1927	41
Igor Pirc Uspešen slovenski nastop na Svetovni filatelistični razstavi PHILAKOREA 2025	42
Igor Pirc Filatelistični junij v mestu Liberec	44

Peter Suhadolc in Vesenko Guštin Sodniški zapis z Državne razstave v Libercu	45
Marjan Malič Ob 20-letnici Slovenije v EU	47
Boštjan Petauer FRPSL Zbor članov FD Ljubljana	56
Veni Ferant Filatelija in domoznanstvo	57
Veni Ferant Novi razstavi Toneta Petka	60
Gregor Cerkvenik Najava dogodka: Mednarodna filatelistična razstava „Poštna zgodovina Slovenije in Srbije“	61
Oglas našega sponzorja Pošta Slovenije	64

NOVA G L A S I L O FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

FILATELIJA

„Za bogatitev in širjenje filatelističnega znanja.“

Filatelistična zveza Slovenije (Zveza FZS) je registrirana v Ljubljani kot neprofitna organizacija zveze filatelističnih društev v Sloveniji. Je članica Mednarodne filatelistične zveze (Fédération Internationale de Philatélie – FIP) in Združenja evropskih filatelističnih zvez (Federation Of European Philatelic Associations – FEPA).

Za izdajatelja: Bojan Bračič, predsednik FZS.

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik: Veni Ferant
e-naslov: veni.ferant@gmail.com

Člani uredniškega odbora:

Bojan Bračič, Vesenko Guštin, Igor Pirc, Peter Suhadolc, Alojz Tomc.

Ponatis člankov z navedbo avtorja je dovoljen samo s pisnim soglasjem uredništva.

Fotografija na naslovnici:

Razglednica mladega para iz okolice Bleda, slikar V. Kleinmond, založba R. Promberger, Olomuc. Iz arhiva razglednic urednika Nove Filatelije.

Oblikovanje in priprava za tisk: Veni Ferant.

Tisk: Tiskarna Koštomaj, Celje. December 2025.

Naklada: 600 izvodov.

Naslov uredništva: Filatelistična zveza Slovenije, p.p. 1584, 1001 Ljubljana. Spletna stran: <http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303. Člani FZS prejemo glasilo brezplačno.

Beseda predsednika FZS

Drage kolegice in kolegi, spoštovane ljubiteljice in ljubitelji znamk in filatelije,

zaključujemo še eno uspešno filatelistično leto. Naše članice in člani so uspešno sodelovali na mednarodnih filatelističnih razstavah, svetovni, evropski in regionalnih v vlogi razstavljalcev in članov sodniških žirij. Že petnajstič so prizadevni trboveljski organizatorji pripravili tradicionalno meddruštveno razstavo FIMERA, nekaj lokalnih netekmovalnih razstav so pripravila tudi druga

društva ob svojih jubilejih ali drugih priložnostih. Med netekmovalnimi razstavami je treba omeniti razstavi Navigacija, ki je nastala s sodelovanjem grškega veleposlaništva v Ljubljani, Muzeja pomorstva s Krete in Pošte Slovenije ter razstavo Znamka/Marka, ki je bila posvečena jezikoslovcema Jerneju Kopitarju in Vuku Karadžiću in je nastala v sodelovanju članov FD Lovro Košir Škofja Loka, Pošte Slovenije in Pošte Srbije, Muzeja PTT iz Beograda, veleposlaništva R Srbije v R Sloveniji ter filatelističnih zvez obeh držav. Pri tem ne smemo pozabiti priložnostnih razstav prizadevnih posameznikov, kot so Tone Petek in Milko Linec ter še kdo, ki uspešno propagirajo filatelijo širom Slovenije. V tem letu je bilo ponovno več predstavitev poštних znamk in naši člani so objavili več strokovnih prispevkov v domači in tuji filatelistični literaturi.

Čeprav smo ena od manjših zvez, smo prepoznavni v filatelističnem svetu. Naš član je eden od direktorjev v upravi Svetovne filatelistične zveze in predsednik Evropske filatelistične akademije, drugi je tajnik Evropske filatelistične federacije. Imamo predsednika v eni in tajnika v več regionalnih povezavah, člane v različnih FIP komisijah, sodnike z akreditacijo pri FIP in FEPA in še kaj bi se našlo.

Vsej tej aktivnosti in doseženih uspehih navkljub pa ugotavljamo, da se naše vrste krčijo. Poseben problem je odsotnost več mladih navdušencev nad filatelijo. Čeprav se nekaj posameznikov uspešno trudi ta trend obrniti, bo treba reševanju omenjenega problema posvetiti več energije v vseh društvih, če želimo, da bo slovenska filatelija še naprej tako uspešna, kot je bila do sedaj.

V novem letu, ki bo po načrtovanih dejavnostih spet polno zanimivih filatelističnih dogodkov, želim vsem članicam in članom naše Zveze ter bralkam in bralcem Nove filatelije prijazne in vesele praznike ter zdravo, uspešno in zadovoljno leto 2026.

Bojan Bračič, predsednik Zveze FZS

Tomaž Artel

Priporočeno *Franco* pismo **SEMLIN** (Zemun) iz leta 1837

Zbiralci poštne zgodovine se marsikdaj srečamo s primerkom, ki, če ga znamo proučiti, lahko pokaže zanimive podatke in potem gledamo na tak primerek z drugačnimi očmi. Dostikrat nam neberljiva pisava na takšnih pismih povzroča težave in brez pomoči koga, ki se na take stvari bolje spozna, pač ne gre.

Nekateri zbiramo bolj takšna pisma, ki so bila odposlana iz naših krajev ali pa so tja prispela in nam bogatijo zgodovino našega kraja. Od velikosti kraja ali pa od njegove pomembnosti je večinoma bilo odvisno, koliko podobnih potovanih poštних pošiljk je še moč najti.

31. avgust 1837, ½ lota* težko *Franco* pismo iz (Zemuna) **SEMLIN**** v Pesth*** (Pešto). Poštna tarifa do 18 poštних postaj je znašala 12 krajcarjev. Pismo je bilo ob predaji frankirano, ročna pismena oznaka »Franco« in (prekrižani črti), kar pomeni plačana poština. Poslano je bilo »Priporočeno«. Oznaka desno zgoraj »Nota Bene« in registracijska številka 1277. Spodaj desno pripis v nemškem jeziku: »Man ersucht um baldmöglichste Antwort«. Prevod: *Prosimo za čimprejšnji odgovor.*

Na hrbtnei strani je zapisana pisemska pristojbina 12 krajcarjev in 4 krajcarje za priporočeno pismo.

Pomanjšana zadnja stran pisma:
tarifa 12 krajcarjev in priporočnina 4 krajcarje. ▶

* Teža 1 lot – koliko je to danes v gramih? En lot je bil približno 17,6 grama. **Pol lota** znaša torej okoli **8,8** gramov.

** **Rdeči žig SEMLIN** se je uporabljal v letih 1833-1837 za priporočena pisma.

*** Mesto Budimpešta se je imenovalo šele od 17. 11. 1873 dalje, prej pa so bila tri sosednja mesta: **Óbuda**, **Pest** in **Buda**.

thomas.artel@gmail.com

Veselko Guštin

O maksimum karticah

V Sloveniji imamo kar nekaj izkušenj v maksimumafiliji (Maksi Ravne). V prispevku želimo predvsem pokazati nekaj "komercialnih" maksimum kartic pošt, ki pa največkrat ne zaslužijo tega imena. Kaj o tem pravi pravilnik?

Definicija in narava maksimumafilije (https://fzs.si/statut-pravilniki-zapisniki-obrazci/Maksimafilija_pravila): Ekspozat maksimumafilije vsebuje le razglednice, ki imajo vidno povezavo med tremi elementi – razglednico, – poštno znamko na slikovnem delu razglednice in – žigom. Pri maksimumafiliji je potrebno spoštovanje treh skladnosti: predmeta, kraja in časa.

Slike prikazujejo nekaj maksimum kartic, ki jih izdajajo uradne poštne uprave in jih kupujemo v dobri veri, da gre za pristi izdelek! Pa gre res? Pojdimo kar po vrsti in jih komentirajmo.

Slika 1. Maksimum karta jugoslovanske PTT.

Na *Sliki 1* vidimo most čez reko Drino v Višegradu, znamko jugoslovanske PTT. Do tu se lepo skladata motiv in znamka. Žig Beograd 5. 5. 1983 je posvečen CEPT (Evropski poštni zvezi). Torej je ujemanje **2:3. Maksimum karta je nek izdelek le pri ujemanju 3:3.**

Slika 2 kaže komponista Franka Martina, roj. v Ženevi 15. 9. 1890. Umrl je 21. 11.

Slika 2. Maksimum karta švicarske poštne uprave.

1997 (Naarden, Nizozemska). Slika in znamka se kar dobro ujemata. MX je bila žigosana v Ženevi 7. 5. 1985, v njegovem rojstnem kraju. V sredini je violinski ključ. Datum se sicer ne sklada z nobenim od njegovih pomembnih mejnikov, je pa v času veljavnosti znamke (po pravilniku).

Slika 3. Maksimum karta z „oblaki“ švedske pošte.

Moram reči, da mi je *Slika 3* kar všeč, saj redko vidimo oblake tipa “*altocumulus lenticularis*” (visokokumulusna lečasta oblika), upodobljene na znamki in razglednici. Žig Norrköping 6. 10. 1990 prikazuje sonce, oblake, dež in strelo. Težko rečemo, da ni skladja med vsemi tremi elementi, torej 3:3?

Slika 4.
Maksimum
karta
Rolanda
iz
Bremna.

Na *Sliki 4* vidimo Rolanda iz Bremna pred občinsko palačo v Bremnu. Žig (Bonn 11. 08. 1988) pa nima prav nobene povezave z Bremnom! Ujemanje je 2:3.

Slika 5.
Maksimum
karta
Portugalske
ob božiču
1985.

Na *Sliki 5* je božična upodobitev Čaščenje *modrih*, iz knjige Časoslov D. Manuela iz Narodnega muzeja antičnih umetnosti v Lizboni.

Če podrobneje pogledamo razglednico, znamko in žig Lisboa 15/11/85, opazimo kar precejšnje ujemanje, 3:3. Datum na žigu sicer ni ravno “*božični*”. Kdo pa bo na pošti delal za praznik?

Slika 6.
Maksimum
karta
švedske
pošte.

Na *Sliki 6* je na razglednici upodobljen Erik Dahlbergh. Prav tako tudi na znamki, kjer je detajl pisma, napisanega Stenu Bielkeju 24. aprila 1684. Bil je švedski umetnik stare šole, inženir in feldmaršal, rojen 10. 10. 1625 v Stockholmu, kjer je 16. 1. 1703 tudi umrl. Naslov grof si je pridobil v vojaški službi.

Tako razglednica kot znamka se dobro ujemata tudi z žigom, ki prikazuje pribor za pisanje pisem tistih let. Žig Stockholm 6. 6. 1984 tudi reklamira filatelistično razstavo Stockholmia 86. Letnica ni naključno izbrana, saj jo lahko povežemo s 300. obletnico napisanega pisma. Ujemanje je torej 3:3.

Za konec pa še dva primerka maksimum kart dveh različnih pošt, liechtensteinske in avstrijske. To je primer, kakršna naj ne bi bila maksimum kartica: razglednica ni nič drugega kot povečana slika znamke. Žal je takih primerkov maksimum kart največ, ker je za poštne uprave tak način izdelave najhitrejši in najenostavnejši!

Upamo, da smo s prispevkom in primeri pokazali, kaj je prava MX in kaj samo njena slaba izvedba. Ko kupujete, vedite, da ni vselej dobro to, pa čeprav kupljeno na poštah.

veselko.gustin@gmail.com

*Izvršni odbor
Fliatelistične zveze
Slovenije
in
Uredniški odbor Nove
Filatelije*

***Vam želita
vse dobro
v novem letu***

Igor Pirc

Kolodvorski žigi in manuskripti v času Kraljevine Jugoslavije

V Novi filateliji smo že poročali o kolodvorskih žigih v času monarhije; le-te so na osnovi uradne uredbe uvedli na železniških postajah, kjer je bil sam kraj in predvsem poštni urad oddaljen od železniške postaje.

Na ozemlju današnje Slovenije je bilo takrat v uporabi dvanajst takih kolodvorskih žigov. Nekatere so v prvih letih po ustanovitvi države SHS še uporabljali, seveda z odstranjenim nemškimi imenom kraja, npr. v Sevnici.

Kolodvorski žigi se ponovno pojavijo v začetku tridesetih let prejšnjega stoletja in to ne samo v Sloveniji, kar daje misliti, da je morala ta praksa biti osnovana na neki uredbi Jugoslovanske pošte.

Kako se je ta praksa manifestirala na tedanjih poštnih pošiljkah?

Pisma, pogosteje pa dopisnice in razglednice, imajo odtis podolgovatega ročnega žig kraja, običajno levo od vrednotnice, na kateri pa je vedno ambulančni žig. Kolodvorski žigi so ali gumijasti in praviloma modre barve, ali pa kovinski, praviloma črne barve.

Primer kolodvorskega odtisa kovinskega žiga MARIBOR GL. KOL in ambulančnega žiga MARIBOR-LJUBLJANA 35.

Te žige so uporabljali na kolodvorih ob večini prog, verjetno vseh, kjer je bil poštni vagon. Z njim so označili kraj, kjer je bila pošta predana poštnemu vagonu. Ali so pošiljatelji pošto oddajali v poštni nabiralnik na kolodvoru, ki so ga kolodvorski uslužbenci izpraznili in požigosali s kolodvorskim žigom pred prihodom vlaka, in nato oddali, je verjetna predpostavka; takšna je bila praksa pred prvo vojno.

V nadaljevanju prikazujem svoj pregled kolodvorskih žigov v povezavi z ambulančnimi žigi – relacijami. Spisek ni popoln, poznani so drugi kolodvorski žigi v zbirkah drugih zbiralcev te tematike.

Kolodvorski žigi, uporabljeni v Dravski banovini

(Napis na žigu, vrsta žiga, uporabljena barva, žig poštne ambulance, leto uporabe)

BLLED JEZERO	gumi	črna	BOH. BISTRICA-LJUBLJANA 72	1931
BOHINJSKA BELA	ni p.	črna	BOHINJSKA BISTRICA	1939
BISTRICA - BOH. JEZERO	kovinski	črna	BOH. BISTRICA-LJUBLJANA 72	1939
BISTRICA - BOH. JEZERO	kovinski	črna	BOH. BISTRICA-JESENICE	1940
BISTRICA - Boh. jezero	kovinski	vijolična	BOH. BISTRICA-LJUBLJANA 72	1932
Dovje Mojstrana	gumi	vijolična	RATEČE-LJUBLJANA 72	1938 - 1940
Dovje Mojstrana	gumi	vijolična	RATEČE-JESENICE	1934-1937
LESCE-BLED	kovinski	črna	RATEČE-LJUBLJANA 72	1940
OTOČE	kovinski	črna	RATEČE-LJUBLJANA 72	1939
MEDNO	kovinski	črna	RATEČE-LJUBLJANA 72	1939
GOZD - MARTULJEK	kovinski	črna	RATEČE-LJUBLJANA 72	1940
KRANJSKA GORA	kovinski	črna	RATEČE-LJUBLJANA 72	1939
KRANJSKA GORA	kovinski	črna	RATEČE-LJUBLJANA	1939
KRANJSKA GORA	kovinski	črna	LJUBLJANA-JESENICE	1934
ŠKOFJA LOKA	kovinski	črna	RATEČE-LJUBLJANA 72	1939
ŠKOFJA LOKA	kovinski	črna	BOH. BISTRICA-LJUBLJANA 72	1934
ŽIROVNICA	gumi	vijolična	BOH.BISTRICA-LJUBLJANA 72	1934
LESCE-BLED	kovinski	črna	BOH.BISTRICA-LJUBLJANA 73	1935
SLOVENSKI JAVORNIK	kovinski	črna	RATEČE-LJUBLJANA 72	1939
SLOVENSKI JAVORNIK	kovinski	črna	BOH. BISTRICA-LJUBLJANA 72	1938
RATEČE-PLANICA	kovinski	črna	LJUBLJANA-RATEČE	1939
RATEČE-PLANICA	kovinski	črna	LJUBLJANA-RATEČE 72	1939
KRANJ	kovinski	črna	BOH. BISTRICA-LJUBLJANA 72	1933-1937
RADOVLJICA	kovinski	črna	BOH. BISTRICA-LJUBLJANA 72	1934-1937
TRŽIČ	kovinski	črna	TRŽIČ-LJUBLJANA	193X
TRŽIČ	kovinski	črna	TRŽIČ-LJUBLJANA	1935
TRŽIČ	kovinski	črna	TRŽIČ-LJUBLJANA 70	1932-1935
JESENICE NA GOR	kovinski	črna	BOH. BISTRICA-LJUBLJANA 72	1935-1936

ŠT.VID - VIŽMARJE	kovinski	črna	BOH. BISTRICA-LJUBLJANA 72	1935
Šmarje p. Jelša	kovinski	črnosiva	ROGATEC-GROBELNO 88	1932-1933
Šmarje pri Jel.	kovinski	črnosiva	ZABOK-GROBELNO 88	1937-1939
Podplat	kovinski	črnosiva	ZABOK-GROBELNO 88	1937
Rog. Slatina	gumi	vijolična	ZABOK-CELJE 88	1940
Rog. Slatina	gumi	vijolična	GROBELNO-ZABOK 88	1937-1938
Rog. Slatina	gumi	vijolična	CELJE-ZABOK 88	1939
R- Slatina	gumi	vijolična	ROGATEC-GROBELNO 88	1932
R. Slatina	gumi	vijolična	ROGATEC-GROBELNO 88	1932
R. Slatina	gumi	vijolična	GROBELNO-ZABOK 89	1936
R.Slatina	gumi	vijolično-črna	ZABOK-GROBELNO 89	1937
R.Slatina (manjše črke)	gumi	vijolično-črna	ZABOK-GROBELNO 89	1935-1937
Rog. Slatina	gumi	vijolična	ZABOK-GROBELNO 88	1940
Rogatec	gumi	sivočrna	ZABOK-GROBELNO 89	1940
Rogatec	gumi	sivočrna	ZABOK-CELJE 88	1938-1940
Podplat	gumi	vijolična	GROBELNO-ZABOK 89	1937
Podplat	gumi	vijolična	GROBELNO-ZABOK 88	1934-1937
Podplat	gumi	črna	CELJE-ZABOK 88	1938
Krapina	gumi	vijolično-črna	GROBELNO-ZABOK 89	1937
Krapina	gumi	vijolična	CELJE-ZABOK 88	1936
SV. Rok ob Sotli	gumi	vijolična	CELJE-ZABOK 88	1940
MOŠKANJCI	gumi	sv. vijolična	...MARIBOR 30 ?	1941
SEVNICA/ СЕВНИЦА	kovinski	črna	ZAGREB-MARIBOR 28(?)	1935
SEVNICA/ СЕВНИЦА	kovinski	črna	ZAGREB-MARIBOR 29	1935
SEVNICA/ СЕВНИЦА	kovinski	črna	LJUBLJANA - ZAGREB	1935
GUŠTANJ-RAVNE	kovinski	črna	PREVALJE-MARIBOR 82	1933
GUŠTANJ-RAVNE/ГУШТАЊ-РАВИЊЕ	kovinski	črna	PREVALJE-MARIBOR 83	1934
RUŠE	gumi	vijolična	PREVALJE-MARIBOR 83	1939
RUŠE	kovinski	črna	CELJE-PREVALJE 86	1935
ŠT. PETER V SAVIN. DOLINI	kovinski	črna	CELJE-PREVALJE 86	1939
STUDENCI PRI MBR	kovinski	črna	PREVALJE-MARIBOR 82	1935
MURSKA SOBOTA	kovinski	črna	HODOŠ-MARIBOR 94	1934-1940
ČAKOVEC	kovinski	črna	KOTORIBA-MARIBOR 80	1935
MARIBOR KOR.KOL.	kovinski	črna	PREVALJE-MARIBOR 82	1936
KOROŠKI KOLODVOR / MARIBOR	kovinski	črna	MARIBOR-MAPČAOP	1937
MARIBOR GL. KOLODVOR	kovinski	črna	MARIBOR-LJUBLJANA 35	1940
ZAGORJE - ЗАГОРЈЕ	kovinski	črna	LJUBLJANA-MARIBOR 36	1938-1940
ZAGORJE - ЗАГОРЈЕ	kovinski	črna	LJUBLJANA-ZAGREB 37	1940
ZAGORJE	kovinski	črna	LJUBLJANA-MARIBOR 36	1937-1940
SV. JURIJ	kovinski	črna	MARIBOR-LJUBLJANA 36 (36?)	1933-1936
SV. JURIJ	kovinski	črna	MARIBOR-LJUBLJANA 29	1941

SV. JURIJ OB JUŽNI ŽEL.	gumi	vijolična	ZAGREB-MARIBOR 39	1933
BOROVNICA	kovinski	črna	LJUBLJANA-RAKEK 90	1938
LOGATEC	kovinski	črna	RAKEK-LJUBLJANA 90	1937
Logatec	gumi	vijolična	RAKEK-LJUBLJANA 90	1932-1940
KOČEVJE	kovinski	črna	KOČEVJE-LJUBLJANA 74	1937-1940
Črnomelj	gumi	vijolična	KARLOVAC-LJUBLJANA 75	1940
Črnomelj	gumi	vijolična	KARLOVAC-LJUBLJANA 76	1940
Višnja Gora	gumi	vijolična	KARLOVAC-LJUBLJANA 76	1939-1940
METLIKA-METLIKA	kovinski	črna	KARLOVAC-LJUBLJANA 76	1935
VIDEM DOBROPOLJE	gumi	vijolična	KOČEVJE-LJUBLJANA 74	1938
Dobropolje	gumi	vijolična	KOČEVJE-LJUBLJANA 74	1936
STIČNA	kovinski	črna	KARLOVAC-LJUBLJANA 76	1936
JARŠE MENGEŠ	kovinski	črna	KAMNIK-LJUBLJANA 78	1935
Slov. Bistrica	kovinski	vijolična	LJUBLJANA-MARIBOR 36	1940
In še en povojni				
HRASTNIK - ХРАСТНИК	kovinski	črna	MARIBOR - LJUBLJANA 39	1958

Opomba: Smiselno bi bilo zbrati vse poznane datume in sestaviti tabelo, od kdaj do kdaj je ta praksa označevanja kraja oddaje obstajala. Se priporočam za dodatne informacije.

Da upravičim še drugi del naslova prispevka – *in manuskripti*. V nekaterih krajih in primerih pa so ali na kolodvoru ali kar poštarji v poštnem vagonu z roko pripisali, v katerem kraju je bila pošta predana ambulančni pošti. Z ozirom, da le-ti niso razširjeni predmet zbiranja, ne dvomim, da niso nastali takrat in s takim namenom. Spisek manuskriptov je skoraj daljši od gornjega.

Manuskript Št. Rupert
na progi
ŠT. JANŽ–TREBNJE 75
(ambulančni žig
je zamaknjen,
a ilustrirana dopisnica
za tujino je atraktivna).

Za Avstrijo in Nemčijo so poznani predpisi in zahteve glede označevanja, na kateri postaji je bila pošta predana (z veljavo do leta 1941). Slovenski

zbiralcu se nadejamo, da bomo ob načrtovanem obisku Muzeja Pošte Srbije v arhivu našli uredbo, ki je opredeljevala prakso kolodvorskih žigov.

ipirc711@gmail.com

Janez Cerkvenik

Enigma pisma iz Subotice

Med iskanjem pisemskih ovitkov za zbirko »Letalstvo« sem naletel na zanimivo pismo s porto znamkami v času nekdanje FLR Jugoslavije, razvrednotene z žigom pošte v Subotici (Vojvodina), zraven pa še izraelsko znamko tudi razvrednoteno z nerazpoznavnim žigom. Na hrbtni strani pisma pa je prav tako žig poštnega urada v Subotici.

Najprej sem pregledal vse tri jugoslovanske porto znamke iz leta 1946 in izraelsko, ki jo je njihova pošta izdala leta 1958, v seriji štirih znamk, za judovsko novo leto 5719, vse tri pošne žige ter addresso naslovnika pisma in naslov njegovega pošiljatelja. Datumi v vseh treh žigih so enaki. Pismo je bilo oddano na pošto 24. IX. 1958 in istega dne ga je pošta dostavila naslovniku na njegov zasebni naslov, kar kaže dohodni žig na hrbtni strani pisma. Na pošti v Subotici so, glede na videno, uporabljali dve vrsti žigov: enokrožni, z datumom v sredini žiga, z izpisom kraja pošte v cirilici zgoraj in številčno oznako žiga, ter v latinici spodaj. Izpisa v žigu ločujeta dve črni peterokraki zvezdici. Dohodni žig pa je dvokrožni žig, z mostom in datumom v njem ter izpisoma imena pošte med krogoma, zgoraj v cirilici in spodaj v latinici. Oznaka žiga pa žal ni razpoznavna.

Zadnja stran pisma

Še bolj kot razvrednotene znamke in žigi sta me zanimala naslovnik pisma in njegov pošiljatelj. Najprej sem na internetu zasledil nekaj podatkov o zgodovini ulic v Subotici. Nobene, naslovnikova: »Republikanska ulica« in odpošiljateljeva: »Weitzmannova (celo v nemščini: Strasse)« nisem našel na današnji mapi Subotice, zato sem poiskal podatke po e-pošti na zgodovinskem (Istorijskem) arhivu Subotica, kjer sem v nekaj urah dobil od njihovega direktorja vse podatke, na e-povezavah in v literaturi. Naslovnik pisma je bil dr. Singer Bela. Po rabinu dr. Singer Bernardu (1868-1916) se je v Subotici imenovala judovska bolnišnica, ustanovljena leta 1923. Njen prvi direktor je bil dr. Torok Bela, ki pa je že leta 1937 umrl. Leta 1935 je takrat močna judovska skupnost v Subotici kupila stavbo sanatorija, imenovanega Park. Od novembra 1936 dalje je postala ena od najbolje opremljenih bolnišnic v Kraljevini Jugos-

Naslovna stran pisma

laviji. V tej bolnišnici so bili zdravniki, medicinske sestre in vodja kuhinje izključno Judje. Ostalo osebje pa so lahko bili tudi člani drugih veroizpovedi.

Pročelje nove zgradbe nekdanje judovske bolnišnice v Subotici iz leta 1935.

Vir: <https://gradsubotica.co.rs/jevrejska-bolnica/>

Vsi revnejši Judje so se lahko zdravili brezplačno, premožnejši pa so plačali le določen odstotek, ker se je bolnišnica financirala s sklado, ki so ga vzdrževali bogati judovski trgovci iz Subotice. Bolnišnica je delovala do začetka leta 1942, ko jo je nemški okupator zaprl. Več kot 6000 Judov iz Subotice so Nemci odpeljali v koncentracijska taborišča po Evropi, od katerih se jih je leta 1946 vrnilo le 1500. Od teh se jih je kasneje več sto izselilo v Izrael. Po osvoboditvi je bila bolnišnica z vsem imetjem nacionalizirana od takratne komunistične oblasti. Danes je v novejši stavbi nekdanje bolnišnice locirana Ekonomska srednja šola Bosa Miličević. Lastnica stavbe je še vedno judovska skupnost Subotice, na zemljišču prvotne stavbe bolnišnice pa so zrasle pritlične hiše, kot so običajne v Banatu.

Dobil sem tudi podatke o večkratnem preimenovanju ulic v Subotici. Že pred letom 1958, ko je bilo pismo odposlano, so Republikansko ulico, glavno ulico v središču Subotice, preimenovali v Korzo. Weizmannova ulica je bila po vojni preimenovana v ulico Đure Đakovića, pozneje pa v današnjo ulico Adolfa Singera.

Napis (tudi v hebrejščini) na zgradbi nekdanje bolnišnice. Vir: <https://www.jevrejskadigitalnabiblioteka.rs/handle/123456789/626>

Opis judovske bolnišnice pa ne rešuje zapleta, ki nastane takoj, ko preberemo še stari imeni obeh ulic, navedenih na pismu, ki ga je pošta kljub temu sprejela in odposlala. Zato bi potrebovali stroj »Enigma«, da bi razrešili uganko, kako je mogoče, da je bilo pismo odposlano in dostavljeno na naslov, ki je bil delno sestavljen iz naslova bolnišnice, delno pa iz naslova ulice bivališča direktorja te bolnišnice, ki je že davno umrl, ter na predvojna imenovanja ulic, kar kaže na to, da je pošiljatelj mogoče uporabil že enkrat predhodno uporabljeno ovojnico z izraelsko znamko, nanjo nalepil še porto jugoslovanske znamke in pismo odposlal.

Zato vsa pohvala tedanjemu osebju na pošti v Subotici, da pismo ni romalo v koš, če so bili podatki na pismu še iz časa pred 2. svetovno vojno, porto znamke iz leta 1946, odtisi žigov in izraelska znamka pa iz leta 1958.

Viri in literatura:

Osebna e-korespondenca z Istoriskom arhivom v Subotici.

Dr. Olga Frenkel – Šomlo: Istorija jevrejske bolnice »dr. Singer Bernard« u Subotici. Članek je v digitalni obliki objavljen na: <https://www.jevrejskadigitalnabiblioteka.rs/handle/123456789/626>.

cerkvenik.janez@gmail.com

Boštjan Petauer FRPSL

Kaj je univerzalna poštna storitev?

Univerzalna (splošna) poštna storitev (UPS – Universal Postal Service), kot jo opredeljuje Univerzalna poštna zveza (UPU), pomeni trajno zagotavljanje kakovostnih osnovnih poštne storitev na celotnem ozemlju države članice, s čimer se zagotavlja dostopnost za vse stranke po dostopnih cenah.

Univerzalna poštna storitev (UPS) se med državami močno razlikuje zaradi razlik v zakonodaji, infrastrukturi in modelih financiranja. Medtem ko Univerzalna poštna zveza (UPU) določa splošne smernice, vsaka država sama opredeli obseg, cene in standarde storitev.

Tukaj so nekatere ključne razlike. Nekatere države, kot je Švica, imajo zelo učinkovita poštna omrežja s celotno nacionalno pokritostjo, medtem ko se druge spopadajo z omejenim dostopom do podeželskih območij.

Ureditev univerzalne poštne storitve v Sloveniji

Republika Slovenija v javnem interesu zagotavlja vsem uporabnikom poštne storitve na njenem celotnem ozemlju pod enakimi pogoji trajno, redno in nemoteno izvajanje univerzalne storitve, ki se sme prekiniti le zaradi višje sile ali v razmerah, nevarnih za dostavljanca.

V nabor univerzalne storitve sodijo:

- sprejem, usmerjanje, prevoz in dostava poštne pošiljke do mase 2 kg,
- sprejem, usmerjanje, prevoz in dostava poštne paketa do mase 10 kg,
- storitev priporočene in vrednostne poštne pošiljke in
- prenos pošiljke za slepe in slabovidne.

Z univerzalno storitvijo se vsem uporabnikom zagotavlja najmanj pet delovnih dni tedensko najmanj en sprejem in ena dostava dnevno na dom ali v prostore vsake fizične ali pravne osebe.

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (AKOS), ki je pristojna tudi za poštne storitve, spremlja kakovost in način izvajanja univerzalne storitve ter je pristojna za sprejem ukrepov v primerih nepravilnega izvajanja univerzalne storitve. Na vsako spremembo cen ali splošnih pogojev mora dati soglasje agencije.

1. Izvajalci univerzalne storitve

Izvajalca univerzalne storitve imenuje AKOS. Ta lahko imenuje izvajalca za vsako poštno storitev, ki se izvaja kot del univerzalne storitve, ali pa za več teh storitev skupaj.

Prav tako lahko imenuje izvajalca za posamezni del Slovenije, ali pa za celotno državo. AKOS izda izvajalcu univerzalne storitve odločbo na podlagi analize stanja ali javnega razpisa. Do leta 2028 je izvajalec univerzalne storitve za vse storitve iz nabora univerzalne poštnе storitve, ki se izvajajo v notranjem in čezmejnem poštnem prometu, na celotnem ozemlju Republike Slovenije Pošta Slovenije d.o.o.

2. Splošni pogoji izvajanja univerzalne storitve

Izvajalec univerzalne storitve mora pred uveljavitvijo splošnih pogojev pridobiti soglasje agencije in jih objaviti na svojih spletnih straneh ter v poslovnih prostorih.

3. Izjeme pri izvajanju univerzalne storitve

AKOS s Splošnim aktom o izjemah pri izvajanju univerzalne poštnе storitve določi izjeme glede na okoliščine in zemljepisne pogoje ter pogoje zanje.

Glede na določila splošnega akta so lahko izjeme pri izvajanju univerzalne storitve trajne ali začasne, in sicer zaradi:

- oteženega dostopa ali
- skrbi za zdravje in varnost dostavljalca.

Vsak uporabnik poštnih storitev, ki nima zagotovljenega vročanja in dostave na dom, ima v skladu s 39. členom Zakona o poštnih storitvah pravico do ugovora v zvezi z vročanjem in dostavo v izpostavljeni predalčnik ali v prostorih kontaktne točke. Istočasno ima pravico do ugovora tudi v primeru bistveno spremenjenih okoliščin (izboljšana infrastruktura, odstranjene ovire, dovoljen prehod čez zemljišče v zasebni lasti, zagotovljena varnost za vročevalca in druge primerljive okoliščine), če izvajalec univerzalne storitve kljub temu, da je bil obveščen o bistveno spremenjenih okoliščinah, ni začel z vročanjem in dostavo na dom ali v prostore fizične ali pravne osebe.

Kakovost univerzalne poštnе storitve je predpisana s Splošnim aktom o kakovosti izvajanja univerzalne poštnе storitve (Ur. List RS, št. 173/20) in zajema zagotavljanje:

- najmanj pet delovnih dni tedensko najmanj eno sprejem in eno dostavo poštnih pošiljk dnevno na dom ali v prostore vsake fizične ali pravne osebe,
- ustreznega števila in delovnega časa kontaktnih točk za neposredno delo z uporabniki poštnih storitev,
- ustreznega števila poštnih nabiralnikov,
- ustreznih rokov prenosa poštnih pošiljk in
- ustreznih postopkov reševanja reklamacij in ugovorov.

4. Roki prenosa

V notranjem poštnem prometu morata biti zagotovljena prednostni in neprednostni prenos pošiljk.

Za pošiljke s prednostnim prenosom mora izvajalec univerzalne poštne storitve zagotoviti, da bo vsaj 95 % poštnih pošiljk korespondence prenesenih v enem delovnem dnevu (D+1), vsaj 99,5 % poštnih pošiljk korespondence v dveh delovnih dneh (D+2) in 100 % poštnih pošiljk korespondence v treh delovnih dneh (D+3).

Za pošiljke z neprednostnim prenosom velja, da mora biti v enem mesecu prenesenih vsaj 99 % pošiljk korespondence v treh delovnih dneh (D+3).

V poštnem prometu z državami članicami Evropske unije mora biti v enem mesecu vsaj 85 % pošiljk korespondence prenesenih v največ treh delovnih dneh (D+3) in vsaj 97 % pošiljk korespondence v petih delovnih dneh (D+5).

V notranjem poštnem prometu mora biti v enem mesecu prenesenih vsaj 80 % poštnih paketov v dveh delovnih dneh (D+2) in vsaj 95 % poštnih paketov v treh delovnih dneh (D+3).

Izvajalec univerzalne storitve mora poskrbeti za merjenje kakovosti prenosa pošiljk korespondence in poštnih paketov za posamezno koledarsko leto. Nadzor nad uporabljeno metodologijo in rezultati merjenja izvaja agencija enkrat letno.

Revidirani rezultati merjenja kakovosti prenosa pošiljk korespondence v notranjem poštnem prometu Pošte Slovenije d. o. o. za leto 2022 (kasnejših podatkov še ni) so:

– za pošiljke s prednostnim prenosom:

- v enem delovnem dnevu od dneva oddaje (D+1) je bilo prenesenih 96,2 % pošiljk korespondence,
- v dveh delovnih dneh od dneva oddaje (D+2) je bilo prenesenih 99,8 % pošiljk korespondence in
- v treh delovnih dneh od dneva oddaje (D+3) je bilo prenesenih 99,9 % pošiljk korespondence.

– za pošiljke z neprednostnim prenosom:

- v treh delovnih dneh od dneva oddaje (D+3) je bilo prenesenih 99,8 % pošiljk korespondence.

Povzetek. V svojem prispevku obravnavam univerzalno poštno storitev v skladu z pravili UPU in ustrezno slovensko ureditev.

Summary. In my paper, I discuss the universal postal service in accordance with UPU regulations and the relevant Slovenian framework.

Viri:

- internetne strani UPU in Akosa (Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije)

bostjan.petauer@siol.net

Igor Pirc

Vrnjena pošiljka zaradi višje sile

Čeprav dandanes lahko pošljemo pošiljke v vse dežele sveta in jo bo naslovnik dobil, saj so vse poštne uprave članice Svetovne poštne zveze (UPU) in so poštne poti urejene, pa so primeri, ko se pošiljka vrne neizročena zaradi višje sile, na kuverti pa je naveden vzrok.

V novejšem času je poznanih nekaj takih primerov. Prvo je bilo obdobje razpada Jugoslavije in je bila prekinjena poštna pot v Bosno in Hercegovino (obstajala pa je dobrodelna organizacija ADRA, ki je prenašala pošto v obkoljeno Sarajevo).

Na drug primer sem naletel slučajno. Ob pojavu gibanja *Postcrossing* sem pisal razglednico na en naslov v Ukrajino, ki pa se je vrnila, ker je mesto prejemnika medtem zasedla ruska vojska.

Tretje, mnogo bolj opazno obdobje, pa je nastopilo v času korone. Tedaj je bilo glasilo evropske filatelistične zveze FEPA News tiskano v Sloveniji in od tu tudi razpošiljano po Evropi in tudi na druge

kontinente, se je mnogo paketov ali ovitkov z revijami vrnilo kot neizročeno zaradi prekinjenih poštних povezav.

Nalepka VRNITI CN 15, USTAVLJEN PROMET in dnevni žig pošte 1003.

Kaj bi še lahko bil vzrok začasno ustavljene dostave?

Mogoče vojna med dvema država (Združeno kraljestvo in Argentina v času Falklandske krize, Kriza v Gorskem Karabahu med Azerbajdžanom in Armenijo, dolgotrajna stavka poštних uslužbencev, mogoče pa tudi nepriznavanje naših prvih znamk v času osamosvajanja ...).

Vsekakor še eno zanimivo področje zbiranja, ki bi v določenem času ustvarilo možnost predstavitve zgodbe v Enem oknu.

Ovojnica z revijo FEPA News za Moldavijo zaradi prekinjenih povezav ni zapustila Slovenije

ipirc711@gmail.com

Veselko Guštin

RSI in OZAK, 1943-1945

V avgustu 2025 mi je pisal italijanski zbiralec in me prosil, če imam kaj dokumentov OZAK [2]. Priznam, da sem bil nad vprašanjem presenečen. Saj pri nas poznamo tako RSI kot OZAK, a predvsem Ljubljansko pokrajino ter običajno nemško službeno pošto z žigi Alpenvorland Adria [3]!

Da bi na znamkah bil pretisk OZAK, o tem pa ne vem nič. Takoj sem pomislil, da je to spet en način, kako Italijani interpretirajo zgodovino na svoj način, tako da ostane rek »*Italiani buona gente*« (»*Italijani so dobri ljudje*«) še vedno v veljavi. Pa tudi kot zbiratelj, ki ima veliko stikov tudi z italijanskimi filatelisti, opazam, da VSI zbirajo in iščejo predvsem »Occupazione jugoslava« (jugoslovanska zasedba 1945-47, i.e. VUJA), a nič kaj dosti jih ne zanima »Occupazione italiana«, italijanska zasedba 1918-1922 in/ali 1941-45!

Zato sem se oprl na dostopne vire, da poiščem odgovore. Najbolj izčrpne odgovore mi je dala **Wikipedia**: Operativna cona Jadransko primorje (nemško: Operationszone Adriatisches Küstenland (OZAK), italijansko: Zona d'operazioni del Litorale adriatico) in Italijanska socialna republika (Repubblica Sociale Italiana – RSI) sta v letih 1943–45 obstajali sočasno, a nista bili isto. Povezava med njima je naslednja: Italijanska socialna republika (RSI) je bila marionetna država pod nadzorom nacistične Nemčije, ustanovljena po Mussolinijevem padcu (po kapitulaciji Italije 8. septembra 1943). Formalno je obsegala celotno severno in srednjo Italijo, s prestolnico Salò ob gardskem jezeru.

Operativna cona Jadransko primorje (OZAK) pa je bila posebna vojaško-upravna enota Tretjega rajha, ustanovljena oktobra 1943. Obsegala je Trst, Gorico, Istro, Reko in del Kvarnerja. Nemci so jo izločili iz pristojnosti RSI in jo neposredno podredili nemški vojaški in civilni upravi (Reichsstatthalter v Trstu, neposredno podrejen Berlinskemu notranjemu ministrstvu). To pomeni:

Slika 1. Del ozemlja Italijanske socialne republike (RSI), z dvojno črto sta označeni operativni zoni. K OZAK je sodila tudi Reško-Kolpska pokrajina, ki ni označena. To ozemlje je Italija zasedla že leta 1941. V ta namen so bile pretiskane jugoslovanske znamke s pretiskom »Zona occupata Fiumano Kupa« (ZOFK). K RSI oz. OZAK so spadali tudi Zadar, Boka Kotorska in nekaj otokov.

Formalno naj bi območje spadalo pod RSI, v praksi pa Mussolini in njegova država nista imela nobene oblasti nad tem ozemljem. OZAK je bila strateško izjemno pomembna za Nemce (zaradi pristanišč, prometnih poti, bližine Balkana), zato so jo želeli imeti pod lastnim, neposrednim nadzorom. Na območju OZAK je delovala močna okupacijska oblast, vključno z Gestapom in SS, ki je izvajala ostro represijo nad prebivalstvom (tudi slovenskim in hrvaškim odporom). Če poenostavimo: RSI = Mussolinijeva država pod Nemci; OZAK = del te države, ki so ga Nemci "odrezali" in upravljali sami.

OZAK je vključevala pokrajine Videm/Udine, Gorica, Trst, Pula/Pola, Reka/Fiume in Ljubljana, formalno delno vezano na Italijansko socialno republiko

(RSI), a v praksi dejansko pod neposrednim nadzorom Nemčije. Ustanovljena je bila septembra 1943 (po kapitulaciji Italije), kot posebna vojaško-upravna "operativna cona", kar pomeni, da je bila oblast ne le vojaška, temveč tudi civilna, v rokah nacistov (nacistične uprave preko visokega komisarja Friedricha Rainerja).

OZAK je bila administrativno pripeta k Reichsgau (Okrožje rajha) Koroška, kar pomeni, da nikoli ni bila integrirana v RSI ali Kraljevino Italijo, pač pa je bila neposredno nadzorovana s strani Nemčije.

Kljub navidezni pristojnosti RSI nad tem ozemljem njen vpliv ni segal v upravno ali vojaško politiko OZAK; oblast so v resnici imeli Nemci skozi civilno upravo.

Povzetek razmerja med RSI in OZAK:

Vidik	Italijanska Socialna Republika (RSI)	Operativna cona Jadransko primorje (OZAK)
Status	Marionetna država, formalno prevzela sever Italije	Posebna nemška vojna uprava, ne del RSI
Območje	Večji del severne in srednje Italije	Del severovzhodne Italije in obmejne regije (Trst, Ljubljana itd.)
Uprava	RSI – Mussolini, omejena avtonomija	Direkten nadzor Nemčije (komisar Rainer)
Nadzor	Teoretičen nadzor	<i>De facto</i> popoln nadzor Nemčije

Slika 2. Službeno pismo/tiskovina iz Dekanov pri Kopru 30. 5. 1944, poslano županovemu matičnemu uradu v Trstu. Formular je še iz časov Kraljevine Italije (1935). Na naslovnici je uporabljena stara štampiljka občine Dekani, a s prečrtanimi simboli kraljevine. Poštnina 25 cent. je plačana s pomožno izdajo, s pretiskano italijansko znamko za RSI.

Slika 3. V obeh conah je delovala vzporedno s pošto RSI še nemška službena pošta. Za nas je zanimiv le žig Laibach/Ljubljana. A ne pozabimo tudi na partizansko pošto, ki je delovala ilegalno.

Poštni promet in denar: V operativni coni Jadransko primorje so se dejansko uporabljale italijanske znamke, tiste s pretiskom s simboli RSI in italijanski denar (lira). To pomeni, da so Nemci v vsakdanjem življenju prebivalstva dopuščali kontinuiteto z italijanskimi institucijami – ljudje so plačevali z lirami, pošiljali pošto z italijanskimi znamkami. Že decembra 1943 je italijanska republikanska oblast pretiskala znamke z G.N.R. (Guardia Nazionale Reppublica-na, Republikanska nacionalna garda). Pretiske so izvajali v Brescii in Veroni. Ni poznan noben potovani primerek z našega ozemlja. Šele januarja 1944 se pojavijo pretiski s simboli RSI in sicer na 5 znamkah serije *Imperiale* s podobo kralja Emanuela III. v Veroni, Rimu, Firencah, Genovi, Milanu in Torinu. Redna serija z motivi »*Uničeni spomeniki*« (Monumenti distruti, tu je zanimiva znamka za 50 centisimov, kjer se »vrne običajno upanje na zmago«) je izšla 5. junija 1944 in 16. decembra še »*Bratje Bandiera*« (*Fratelli Bandiera*, ob stoletnici smrti). Vse te izdaje so se uporabljale tudi pri nas. Poznane pa še po 1. maju 1945 s pretiski jugoslovanske uprave (Trst/Trieste, Istra, Rijeka/Fiume).

Izjema je bila Ljubljanska pokrajina: Ta je imela lastne znamke (najprej italijanske brez in s pretiskom, nato posebno izdajo), ker je imela v okupacijskem sistemu poseben status: bila je bolj neposredno ločena od italijanske državne strukture. Če torej gledamo z vidika filatelije ali

numizmatike, res drži, da je RSI pustila vidno sled – in marsikdo, ki bi zbiral samo poštne dokaze, bi sklepal, da je Mussolinijeva država tam normalno funkcionirala. A če gledamo politično-upravno plat, je bila RSI v Trstu, Gorici, Istri in na Reki potisnjena na stranski tir. Ljubljanske izdaje so zelo iskane med zbiratelji, saj kažejo poskus lokalne identitete v okviru nemške okupacije. Poštni promet je bil omejen in predvsem močno cenzuriran. Poštne storitve so formalno tekle v okviru italijanske pošte, vendar pod nemškim nadzorom. Ni bilo izdanih "lokalnih" znamk OZAK.

Da ne bom ponavljal zgornjih dejstev, bom dodal samo tisto, kar so nova »spoznanja« ob branju zelo dobre knjige avtorja **Karla Stuhlpfarrerja** [1]: Po nemški zasedbi Italije in razorožitvi njene vojske je Hitler 10. septembra 1943 izdal ukaz o imenovanju delegata z vsemi pooblastili Velikega Rajha in novo strukturno delitev Italije. A kot da to ni bilo dovolj, je Hitler dodal še formiranje dveh operativnih con Predalpske (Hofer) in Jadranskega primorja (Rainer). Predalpska je obsegala province Bocen/Bolzano, Trent/Trento in Belluno. Jadransko primorje je zajemalo pokrajine: Furlanijo, Trst, Istro, Reko, Kvarner in Ljubljano. Obe coni sta bili ustanovljeni predvsem zaradi obrambe Nemškega Rajha pred invazijo zaveznikov (z juga Italije ali Istre), saj Hitler ni imel zaupanja do italijanske vojske [4]. Na zemljevidu [3] se lepo vidi nemški rajh in z obema conama na jugu, ki naj bi imeli odločilno vlogo pri obrambi države.

Predstavnikom Notranjega ministrstva Italije taka nemška ureditev ni bila po volji. Iz Ljubljane je prišla ideja, da se namesto nemške civilne in vojaške oblasti naredi

nemški "protektorat" s samostojno slovensko oblastjo. Seveda so temu nasprotovali Italijani, ki so bili proti odtujitvi vsakršnega italijanskega ozemlja pod slovensko oblast. Rainer, upravnik cone, je prišel 18. septembra 1943 v Ljubljano, kjer je v Hotelu Union ob prisotnosti nemških oficirjev in protirevolucionarne slovenske gospode govoril o avtonomiji Ljubljanske pokrajine in Slovenskega primorja pod »protekcijo« Nemčije. Določil je tudi glavnega komisarja Ljubljanske pokrajine Leona Rupnika, ki je bil do tedaj ljubljanski župan.

Slika 4. Razglednica iz Rakeka, poslana 31. 12. 1944 v Devico Marijo v Polju. Uporabljena je bila italijanska znamka s pretiskom PROVINZ LAIBACH – LJUBLJANSKA POKRAJINA in orlom za 30 cent. Ker se je tarifa s 1. 10. 1944 povišala na 50 cent., je Pošta odtisnila T.

Pa še slovenski vir. Žal ne omenja nobene zveze med RSI in OZAK, tudi nima samostojnega gesla za RSI! Ima pa **Enciklopedija Slovenije** za OZAK sledeči zapis: Operativna cona Jadransko primorje je upravna enota nemškega okupatorja v Slovenskem primorju, Istri in Furlaniji ter Ljubljanski pokrajini 1943-45. Po zlomu fašizma 25. julija 1943 so avstrijski nacisti iz Celovca in Innsbrucka predlagali Hitlerju nemško okupacijo in aneksijo predvsem tistega območja, ki je bilo leta 1918 v avstro-ogrski monarhiji,

Slika 5. Dvojezična ital./slov. povratnica Italijanske poštne uprave iz Ljubljane, poslana 1. marca 1944 za Goldberg, Šlezija in vrnjena 14. marca 1944. Na kartici je lepo viden znak cenzure [PS/SD] (Poštna straža slovenskih domobrancev).

ter Furlanije. (...) Zaradi prijateljskega odnosa do Mussolinija Hitler takrat cone ni mogel priključiti nemškemu Rajhu, niti niso mogli zapreti meje med cono in RSI.

Možje letnikov

1923, 1924 in 1925!

Močnina borba se v poštem letu. Usak izmeš Vas more in mora pripomoči k zmagi.

Počvam Vas, da obeluzite Vašo vojni dožnost. Dobili boste danes naborna povelja. Službo boste opravljali na svojem domačem ozemlju.

Organizacija Toči naši delovne moči. V prvi vrsti boste opravljali službo na tem mestu. Potrebni pa so tudi borci za obrambo domače grube in zemlje ter za obrambo hiše, domačije in družine. Pripravite se tudi za pomnožitev otrok, ki se ne nahajajo v domobranskih zvezah.

Razen tega boste tudi upoštevali prijava za vstop k nemški vojni sili, k ozemlje-55 in k nemški policiji ali k italijanski republikanski vojni sili ali k delu v Velicenciji.

Oskrba, plača in prehrana bo urejena po priznane pravičnih načelih, ki so merodajna za nemško vojno silo in za odgovarjajoče nemške odredbe.

Domovina kliče in kliče vse!

Nihče sodaj ne sme stati ob strani. Kdor ne gre s nami, se ga bo smatralo za **sovražnika države** ter mora pričakovati, da bodo zdelali njega in vse ose, ki bi ga podpirali stroge kazni, ki jih določa odredba o vojni službeni dolžnosti za ose, ki se boječo odtegniti svoji dolžnosti napram narodu in domovini.

Urhovni komisar
in upravitelj zvezbe „Letovna Povelja“
Dr. HAINNER

Slika 6. Poziv možem za vstop v vojsko, natisnjen v nemškem, italijanskem in slovenskem jeziku!

Nemške zasedbene oblasti so si prizadevale vzdrževati red in mir na tem zelo pomembnem prehodnem območju ter med narodi in izrabiti vse razpoložljive ljudi (italijanske fašiste, domobrnce, četnike, ustaše za boj proti osvobodilnemu gibanju, op. avtorja) in gmotna sredstva za potrebe nemškega rajha.

Kako je s katalogi?

Catalogo Enciclopedico italiano 1997/98 prinaša izčrpen pregled vseh izdaj G.N.R. in poznejših RSI. Cene so precej visoke za izdaje G.N.R., a običajne za RSI. Prav tako prinaša cene **Unificato di storia postale 1995/96**. Moram pa reči, da so tu cene občutno višje. Noben od teh pa ne omenja zveze RSI z OZAK. Katalog **Michel Europa West** pri Italiji po zadnji seriji kraljevine leta 1942 nadaljuje z izdajami za RSI v letu 1944 (brez G.N.R., le-te izdaje so v dodatku »Vojaška pošta«), zatem še z Namestništvom (Južnim delom kraljevine) in

naprej z letom 1945 s serijo Democratica. Medtem ko **Michel Deutschland-Spezial 2005** prinaša samo zasedeno Ljubljansko Pokrajino, medtem ko nikjer ne omenja OZAK ali RSI.

Literatura

[1] Karl Stuhlpfarrer, Le zone d'operazione Prealpi e Litorale Adriatico 1943-45, Ed. Libreria Adamo;

[2] <https://www.italianworkersforthereich.eu/1-the-adriatic-coast-operations/zone/>;

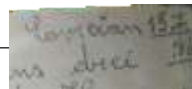
[3] https://it.wikipedia.org/wiki/Zona_d%27operazioni_del_Litorale_adriatico?utm_source=chatgpt.com "Zona d'operazioni del Litorale adriatico";

[4] https://en.wikipedia.org/wiki/Operational_Zone_of_the_Adriatic_Littoral?utm_source=chatgpt.com "Operational Zone of the Adriatic Littoral".

veselko.gustin@gmail.com

Foto: Izidor Jamnik

Veselko Guštin

Dopisnica iz leta 1945?

Korespondenca, poslana v letu 1945, je na Slovenskem zelo redka, zato sem bil še toliko bolj pozoren na dopisnico z žigom PRAGERSKO 15.7.45 -0.

Tovrstne dopisnice (v slovenščini) so prišle v promet šele leta 1946, med 24. 1. in 24. 4. Torej je datum napačno odtisnjen! Na zadnji strani te dopisnice se lepo prebere zapis *Lovrečan 15. 7. 46!*

Pa pojdemo po vrsti. Dopisnica za 1,50 din je bila poslana 15. 7. 1946 (in ne 1945, kot je odtisnjen datum na žigu) v Gradec (Graz). Ker je bila poštnina premalo plačana, je odtisnjen T (pod znamko za 3 groše) in z modrim svinčnikom zabeleženo 39 (grošev). Spodaj je tudi (slabše vidna) stampiljka T, ki običajno pravi, da je »ob vročitvi potrebno izterjati 39 grošev«!

Dohodna pošta v Gradcu je nalepila 3 porto znamke v vrednosti 39 grošev (30+6+3) in jih žigosala z žigom Gradca: GRAZ 1 27.VII. 46.

Kako je obračunana porto poštnina, saj je bilo potrebno za dopisnico v tujino plačati 3 din? Manjkalo je 1,50 din. Menjalni (uradni) tečaj v letu 1945 je bil: 100 šilingov = 300 din, od tod 1 S = 3 din, 50 grošev = 1,50 din, zaokroženo po dnevnem tečaju na 39 grošev!

Uporabljene so redne znamke, ki so izšle skupaj za ameriško (Zgornja Avstrija), britansko (Koroška in Štajerska) in francosko (Tirolska) zasedbeno cono s pretiskom PORTO in so izhajale od 23. 4. do 20. 5. 1945. Preostali del (Spodnja Avstrija, Dunaj in Gradiščanska) je bil pod rusko zasedbeno cono. Levo spodaj je še

Dopisnica za 1,50 din, poslana v Gradec (Graz) leta 1946.

žig cenzure C113 v Britanski (zasedbeni) coni. Šele po novembru 1945 je celotna (zasedena) Avstrija dobila svoje prve redne znamke. Samostojna je postala šele po 15. maju 1955.

Pismo je poslala »Antonija Korotaj, Lavrečan br. 18, Zavrč pri Ptuj«.

Iz teksta v nemščini: »Draga Hilda! / Danes smo se dobili vsi trije in ob poslušanju harmonske glasbe smo se spomnili nate. Še vedno nam gre dobro, kako si ti? Veliko toplih pozdravov od Toneta Korotaj. / Vse najboljše tvoja mami«. Pa še »Srčne pozdrave Marie Miketz in tudi Johana«, samo podpis »Kolar«.

Cena take dopisnice je 15 – 20 €. Morda bi kak zbiratelj avstrijske poštne zgodovine dal kaj več, predvsem zaradi portovnih znamk.

veselko.gustin@gmail.com

Veselko Guštin

Koliko je to vredno?

Vselej sem se spraševal, zakaj ljudje kupujejo kataloge za znamke? Tudi jaz jih imam nekaj. Najbolj mi je všeč tisti iz leta 1941, Michel, v katerem je cel svet. Debel je približno 8,5 cm.

Od leta 1840 do 1941, torej dobrih 100 let, je katalog debeline 8,5 cm in ima 3264 strani. Od leta 1941 do 2025, dobrih 80 let, sem njegovo debelino ocenil na 1,5 m.

Kaj pa od 2025 do 2100? Kolikšna bi bila debelina? Katalog Yvert iz leta 1960 je v treh knjigah, kjer so prav tako zbrane vse znamke sveta. Debelina vseh treh knjig je 10 cm in obsega 2742 strani. Katalogi Yvert so pač nekoliko bolj »površni«.

Slika 1. Žigosane znamke Švice.

Pa si oglejmo Sl. 1, kjer je 124 znamk Švice od leta 1862 do 1940, rednih, žigosanih, frankovnih znamk, od 2 rapna do 1 franka. Ker so to redne znamke, obstajajo v več barvnih odtenkih, papirjih, zobčanjih, tiskih, vodnih znakih ipd. V seštevku sem upošteval le najnižjo ceno. Koliko je vreden takle list z znamkami? Kot vidite, gre v glavnem za znamke nižjih vrednosti, kompletne serije ni. Nemci temu rečejo »kiloware«. Vzel sem (nekaj let star) katalog in ugotovil, da je vrednost lista znamk po katalogu 481,75 €. Sedaj pa glavno vprašanje. Koliko je resnično vreden tak list znamk? Za koliko bi ga lahko prodali? Kmalu se izkaže, da je eno »vrednost (po katalogu) nekih znamk«, drugo pa, »koliko bom iztržil za te znamke«? Morda 10% vrednosti po katalogu? Torej 48 €? Težka bo! Morda za 5% vrednosti? Torej 24 €. Ima kdo boljšo ponudbo? Pa si pogledjmo še dva lista z domačimi znamkami.

Na Sl. 2. vidimo 127 žigosanih znamk cone B VUJA (Vojaške Uprave Jugoslovanske Armade) za Slovensko primorje in Istro, ki so izhajale v letih 1945-46 v več ponatisih, barvah, papirjih in zobčanjih. Tako kot pri švicarskih znamkah bomo tudi tu v katalogu upoštevali le najnižjo ceno. Seštevki smo naredili po dveh (ne najnovejših) katalogih Michel in Slovenika. Rezultat je sledeč: vrednost po Michelu je 182,5 €, po Sloveniki pa 63,5 €. Očitno so znamke po

Sloveniki podcenjene. Mi kdo ponuja 90 € za list? Morda 45 €? Ali 22 €?

Slika 2. VUJA, cona B.

Na listu s Sl. 3 pa so žigosane znamke STO, Svobodnega tržaškega ozemlja, cone B. Znamke so izšle v letih 1949-51. Skupaj je 124 znamk, po Michelu smo jih ocenili na 150 €, po Sloveniki pa na 124,3 €. Ali bi kdo ponudil 75 €, ali morda 35 €?

Poskusil sem s prodajo v društvu. Nekega zanimanje ni bilo. Bi pa nekdo za cel album 14 listov, podobnega »kilowara«, dal 20 €! Dal sem tudi oglas na *bolha.com* in čakal ponudbe.

Slika 3. STO, znamke cone B.

Zaključek: Švicarske znamke sem podaril, album s 14 listi pa prodal za 150 €.

veselko.gustin@gmail.com

Obiskujte spletno stran FZS

<https://fzs.si/>

in tamkajšnje povezave,

kjer boste našli cel kup uporabnih podatkov ter povezav, tudi na strani filatelističnih društev, ki imajo svoje spletne strani.

Veselko Guštin

Zgodba o pismu 29 – neveljavna znamka

Kar veliko pisemskih pošiljk in dopisnic gre skozi moje roke, pa moram reči, da je prav malo takih, kjer so zaračunane porto poštnine. Največkrat so kaznovani prejemniki, če je poština premalo plačana. Zanimivo pa je, da se pošiljke brez znamke pogosto izognejo porto poštninam.

Na sliki je ovojnica, poslana iz Volč: VOLZANA (FRIULI) 26.10.27 v Trst. Na ovojnici je znamka za 60 centisimov iz serije s podobo Viktorja Emanuela III., ki je prvič izšla 20. marca leta 1906. Potem so izhajale znamke še v letih 1908, 1909 in 1911. Ker se je kralj odločil sodelovati na frontah, je za svojega namestnika določil strica Tommasia di Savoia. Znamke z njegovo podobo so se še kar pojavljale v letih 1916, 1917 in 1918. Leta 1919 pa je 6. julija prenehalo namestništvo. Leta 1922 dobimo znamke s podobo kralja s pretiskom »IX Congresso Filatelico Italiano – Trieste 1922« /9. Italijanski Filatelistični kongres, Trst/. Ne pozabimo, da je 3. decembra 1918 začela Italija zasedati Slovensko primorje, Istro in Dalmacijo, zato te znamke dobimo še na Primorsko.

Leta 1923 se znamke s podobo kralja pojavijo s pretiskom novih nazivnih vrednosti še tja do leta 1927. Vse te znamke so se večkrat ponovno tiskale, glede na veljavne poštne zahteve v različnih nazivnih vrednostih, zobčanjih in barvah 10, 15, 20, 25, 30, 40, 50, 55, 60, 85 centisimov in vselej je služila za osnovo znamka iz leta 1908. Redne frankovne znamke je 21. aprila 1929 nadomestila serija *Imperiale* z vrednotami od 5 centisimov do 50 lir. Uporabljala se je do 1. maja 1945 v

Slovenskem primorju in Istri (v coni B) ter še skoraj celo leto 1945 v Coni A, do 18. julija 1946 pa so veljale tudi še v Italiji.

Kje je pošiljatelj dobil znamko? Lahko domnevamo, da jo je našel nekje založeno, kupil pa jo je pred leti, ko je bilo potrebno za pismo za tujino (morda Jugoslavijo) plačati 60 centisimov.

Pismo z Volč, 1927.

Znamka, ki jo vidimo na pismu, je bila izdana januarja 1918 in je veljala do 31. decembra 1926! Ker je pazljivi poštni uradnik ugotovil, da je znamka neveljavna, je to na pismu označil s »T L. 1.-«. Prejemnik je moral plačati porto poštnino v višini 1 lire (= 2 x 50 centisimov), ki je bila plačana z znamkami za »porto«: 2 x 30 centisimov in 1 x 40 centisimov. Znamke so žigosane z žigom TRIESTE CENTRO (IMP. RACC. UFFIC.) 27.10.27. – 9 /Trst center, urad

za takso v breme prejemnika/. Na hrbtni strani je strojni žig TRIESTE-CENTRO 26.X.27 24. Cena takšnega slabo ohranjenega pisma, a z redkim (slabim) poštnim žigom, bi bila nekje med 10-20 €. Kako ugotovimo, da je pošiljatelj Slovenec? Po napakah v italijanščini (preso namesto presso = pri) in uporabi slovenskih besed (Viktorija, Volče). Družina Podreka je imela v Volčah mlin, ki stoji še danes, a ni več delujoč.

In kaj piše v pismu?

Draga Viktorija./ Dobila tvoje pismo hvala. /Pričakovala sem te te dni mislila/ sem da prideš za današni praznik / 15 dn. Praznovali smo posvetitev cerkve.

Pa še cela stran teksta, iztrgana iz zvezka. Na koncu pa »... pozdravljam Te naj /lepše tvoja /sestra Mici.«

veselko.gustin@gmail.com

Marjan Merkač

Revija Nova filatelija, poslana na Češko

Pred časom sem na spletu kupil star izvod *Nove filatelije* št. 7 iz davnega leta 1957.

Ko sem jo prelistal, sem v njej našel tudi pasico z naslovom, ki je ovijala poslano revijo. Še sedaj se dobro vidi, da je bila revija prepognjena.

Datum oddaje poštno pošiljke je bil 29. 5. 1958 na carinski pošti v Ljubljani.

marjan.merkac@siol.net

Veselko Guštin

Saj ni res, pa je!

Prav gotovo ima vsak od nas filatelistov kakšno zanimivo zgodbo, iz katere se je morda pozneje kaj naučil. Tu mislim na nakupe različnega filatelističnega gradiva, ki smo si ga nabavili in po možnosti »ugodno« nabavili, pozneje pa smo se soočili z resnico. Ja, vsaka šola nekaj stane.

Najprej bom opisal »lažjo« zgodbo o pismu, ki ga vidimo na *Sliki 1*. Gre za pošiljko iz Nemčije, natančneje iz Monakovega (München, 16. 5. 1961) za Kellen-Kleve Friedhof. Uporabljena je znamka za 20 Pf, spodaj levo pa je dodana še **kopija znamke** za 10 Pf. Obe znamki sta ročno žigosani. Dohodnega žiga ni, tako da ne vemo, če je pismo res potovalo. Tarifa za pismo znotraj Nemčije je bila tedaj 10 Pf, torej je bilo pismo prefrankirano.

Slika 1. Pismo iz Nemčije z dodano kopijo znamke za 10 Pf.

Zakaj je pošiljatelj dodal še kopijo znamke za 10 Pf, ostaja skrivnost. Morda je s tem preizkušal pozornost pošte ali poštarjev? O takih poskusih sem že pisal (beri NF, 1-2, 2019, str. 20) in se dogajajo tudi pri nas. Da se uporabljajo izrezki esejev, »nalepke« kot znamke ipd. Cena take ovojnice? Morda 0,50 €.

Druga zgodba je bolj žalostna. Zgodila se je našemu zbiralcu, imenujmo ga Lovro. Zbiralec je že dolga leta. Pred časom je kupil del zbirke pokojnega filatelista v Ljubljani. Pred dobrimi štirimi leti se je odločil, da bi svojo zbirko prodal. Predvsem iz zdravstvenih razlogov (med drugim mu nagaja vid). Najprej je povprašal pri sorodnikih ali znancih, če kdo pozna kakega filatelista. Nekdo mu je svetoval prijatelja, filatelističnega trgovca iz Avstrije. Dogovoril se je s hčerko, da bo vse albume zložil v škatlo, ona pa bo zbirko odpeljala v Avstrijo. Povem naj, da hčerka ni imela nobenega znanja o filateliji! Čez določen čas je dobil škatlo nazaj s komentarjem, da »notri ni nič posebnega« in naj poskusi prodati doma, v Sloveniji. Žal, tako pri oddaji kot vrnitvi ni preverjal ničesar, šlo je pač za zaupanje.

Tu pa se začne zgodba zapletati. Lovro me je po telefonu poklical, da si pridem pogledat zbirko in ocenit. Pokazal mi je skoraj dve polici albumov. Potlej pa še tisto, kar naj bi bilo res kaj vredno. To je bilo v manjši mapi, zloženo na črnih listih a4. Kar sem videl, je bilo res nekaj enkratnega, zbirka najboljših kosov jugoslovanske filatelije. Približno je ocenil vrednost zbirke in obljubil sem mu, da lahko po svoji e-pošti obvestim možne kupce-zbiralce. Tako se je začela prodaja zbirke za kar precej visok znesek. To so

komentirali predvsem tisti interesenti, ki bi si jo sicer morda ogledali. Pa zanimanja ni bilo prav veliko, dokler se pri njemu le ni oglasil prvi kupec. Pogledala sta predvsem tisti del, ki je bil po oceni prodajalca in tudi moji, najbolj zanimiv. Kupec začuden pravi: »Pa saj to so same kopije! Šok! Dejansko Lovro ni preverjal, kaj je dobil nazaj iz Avstrije. Niti si ni naredil kopij ali spiska, kaj je dal. In »pošteni« avstrijski trgovec mu je vrnil vse tako, kot je bilo, le da je domnevno originalne liste s pravimi znamkami nadomestil s kopijami?! Sicer pa z gotovostjo tudi ne moremo trditi, da je Lovro pred leti kupil res originalne znamke in ne samo kopij? Teh listov je bilo kakih 8-10. Dva taka lista vidimo na Sl. 2 in Sl. 3.

Slika 2. Izredno dobre kopije pole 12 znamk esperanto 300 din in serija ZOFK.

Kot lahko vidimo na Sl. 2, sta tu res dva »dragulja« slovenske filatelije: pola 12 znamk esperanto za 300 din, STO-VUJA in pomožna serija ZOFK. Originali bi bili vredni zagotovo več kot 1000, morda 2000 €, kopija pa seveda »nič«.

Na Sliki 3 vidimo malo polo z osmimi znamkami in srednjim poljem z grbom avstrijskega predsednika Rennerja. Znamka je izhajala od 7. 8. do 5. 9. 1946. Pola ima spodaj podpis oblikovalca. Izšla je v nakladi 20.000 kosov, kar je bila za tiste čase za Avstrijo izjemno majhna naklada. Pola ima po katalogu kar visoko ceno, nekaj tisoč €.

Slika 3. Kopija male pole Rennerja iz leta 1946.

Kako, da že sam nisem opazil, da gre za kopije? Naj povem, da sem bil brez očal,

povečevalnega stekla ali lupe, pa še soba je bila zasenčena. Če nisem kupec, običajno ne posegam v albume in ne preverjam kvalitete. Pa tudi v svoji 70-letni zgodovini zbiranja se mi še ni zgodilo, da bi nekdo pokazal kopije namesto originalnih znamk, namenjenih za prodajo.

Opisati razočaranje Lovra je težko. V jezi je strgal nekaj fotokopij in jih vrgel v straniščno školjko. Kaj narediti? Ni imel nobenega dokaza, da je res dal od sebe originale, ni imel svojih kopij, nobenega zapisnika, nobene priče, skratka nič! Torej se ne more ne pritožiti in tudi ne zahtevati originalov nazaj. Pa tudi trgovec je pokojni, trgovino je prevzel sin, ki pa zagotovo ne ve ničesar o zbirki.

Kaj smo se naučili iz tega primera?

Predvsem si naredimo kopije dragocenega materiala, ki ga kakor koli dajemo z rok. Predvsem pa pri prodaji pazimo, da ne dajemo zbirke kar »nekomu za domov«, da jo pogleda, oceni in/ali pozneje odkupi. Velja načelo: »Videno, kupljeno«. Dobro je tudi, da kupujemo od poznane osebe. V takem primeru lahko kakšno stvar pozneje tudi reklamiramo. Iz izkušenj vemo, da je največ ponarejenih predvsem pisem, dopisnic ali razglednic. Tudi meni se je kar nekajkrat zgodilo, da mi je kdo ali na bolšjaku ali na filatelističnih srečanjih poskusil podtakniti »neprišten« kos.

veselko.gustin@gmail.com

Šolski projekt Slovenija in znamke

Krožek Koroškega filatelističnega društva v letošnjem šolskem letu. Foto: Izidor Jamnik.

Veselko Guštin

Katalog WSP, Slovenska filatelija, 3. zvezek

Izšel je katalog »Poštne znamke tujih uprav in okupiranih slovenskih ozemelj«, Slovenska filatelija, zvezek 3, ki ga je izdal »World stamps project (WSP)« in ki ga vodi Andrej Verbič, skupaj s sodelavci.

Moram reči, da je slovenska filatelija prvič v zgodovini res dobila katalog, ki končno temeljito in v celoti pokriva celotno današnjo Slovenijo. Opis znamk slovenskega ozemlja smo dobili sicer že v katalogu Velikanje – Slovenika.

A v katalogu WSP, 3. zvezek, boste našli vse, kar potrebujete za svojo tradicionalno ali poštno-zgodovinsko zbirko: poimenovanje pošt (v italijanščini ali nemščini ali madžarščini), poštne pristojbine, listo vseh znamk, ki so se v tem obdobju uporabljale in spisek poznanih napak ter seveda cenik.

Tu moram pohvaliti avtorja, da cene poudarjajo razliko med znamko, uporabljeno v Italiji ali Nemčiji ali Madžarski »S⊙«, in tisto, ki je bila žigosana z žigom, uporabljenim na Slovenskem, kar je označeno s »S⊙«, t.j. žigosano s »slovenskim« žigom. To je zanimiva novost, ki jo prvič srečamo in je za zbiralce poštne zgodovine še kako zanimiva.

V knjigi s 328 stranmi so sledeča poglavja: Uvod, Italijanska zasedba Julijske krajine 1918-1920, Kraljevina Italija, Italijanska socialna republika, Nemška zasedba Gorenjske, Koroške in Štajerske, Madžarska zasedba Prekmurja, Ljubljanska pokrajina (italijanska in nemška zasedba), Julijska krajina cona A in Svobodno tržaško ozemlje, cona A.

Obe coni B sta bili obdelani v zvezku 2! Povejmo še, da je katalog dvojezičen (slovensko – angleški), kar pomeni, da bo dobrodošel tudi zbiralcem izven Slovenije.

Naročite ga pri avtorju Andreju Verbiču (info-wsp@t-2.si) ali pri Dejanu Poslonu (deqistamps@gmail.com) ali pri Boštjanu Petauerju (bostjan.petauer@siol.net). Prodajna cena je 28 €.

veselko.gustin@gmail.com

Peter Suhadolc

Sodniški seminar FZS ob FIMERI#15

V okviru meddruštvene razstave FIMERA#15, ki je potekala v Trbovljah, je bil 9. oktobra 2025 na sporedu tudi Sodniški seminar, ki ga je priredila FZS.

Seminar, ki je bil obvezen za vse sodnike, akreditirane pri FZS, je pripravil in vodil Peter Suhadolc, dolgoletni izkušeni sodnik tudi na svetovni ravni, odgovoren za sodniške zadeve pri FZS. Na seminar sta bila povabljeni tudi dva kandidata, ki bi v prihodnosti morda popolnili članstvo v sedanjem sodnem zboru pri FZS.

Za seminar je Peter Suhadolc priredil predstavitve, ki jo je za FIP (Svetovno filatelistično zvezo) leta 2018 pripravil Lars Engelbrecht in ki jo je sam z leti tudi dopolnil.

Namen sodniškega seminarja je bil razviti kompetence sodnikov tako na državni kot na mednarodni ravni s ciljem, da se stalno izboljšuje kvaliteta sojenja na filatelističnih razstavah in tako zagotovi natančno, pošteno in dosledno sojenje.

V dopoldanskem delu seminarja so se udeleženci seznanili z dolžnostjo

sodnikov na filatelističnih razstavah, s pripravo pred in delom med razstavo. Udeleženci so obnovili dosedanje poznavanje FIP pravil in smernic o ocenjevanju in obravnavali vsak ocenjevalni kriterij posebej.

Popoldne pa so najprej prisluhnili, kako podati konstruktivno povratno informacijo razstavljavcu, s tem da o zbirki povedo, kaj je v njej dobrega in kaj se da še izboljšati. Na koncu so nacionalni sodniki ocenili še vsak kriterij posebej na primeru dveh eksponatov iz dveh različnih razstavnih razredov, ki so bili razstavljeni na Fimeri #15.

Med zanimivim predavanjem Petra Suhadolca

Udeleženci predavanja v Trbovljah

Povratna informacija udeležencev je bila, da je bil seminar zelo dobrodošel, da so izvedeli več novosti in da bi bilo dobro seminar v bodoče še ponoviti. Morda bo naslednja priložnost že na razstavi razglednic na Ravnah marca 2026.

suhadolcpeter@gmail.com

Veni Ferant

Filatelistična razstava FIMERA#15

Prizadevni organizatorji filatelističnih razstav v Trbovljah z Robertom Jordanom na čelu so pripravili že 15. bienalno filatelistično razstavo v Delavskem domu Trbovlje.

V lepo oblikovanem Katalogu, ki je spremljal tudi letošnjo razstavo, je organizator opisal nekaj sprememb in razlogov zanje. Če smo bili vajeni, da je bila večina prejšnjih filatelističnih razstav v Trbovljah v mesecu juniju, je bila sedanja premaknjena na začetek oktobra. Prav tako se je spremenila kategorija (rang) razstave, ki je iz prejšnjega 3. postala razstava 2. kakovostnega razreda, kar se je poznalo tudi pri doseženih odličjih, saj je bilo za enako vrsto odličja potrebno letos doseči več točk. Naj pripomnim, da je na razstavah

še višjih kategorij seveda potrebno za isti lesk kolajne osvojiti še več točk. Primer: v Trbovljah je treba za zlato medaljo doseči vsaj 80 točk, na razstavah 1. ranga (npr. Alpe Jadran) vsaj 85 točk, na še višjih razstavah pa je za zlato potrebnih vsaj 90 točk. Kriterij ocenjevanja pa je za vse razstave enak (max. 100 točk).

Žal se tisti, ki se ne spoznajo nabolj na ocenjevanje, včasih pritožujejo nad sodniki, ki se pač držijo pravil, ki veljajo tudi na svetovnih razstavah. Mnogi so razočarani nad skromnim številom doseženih točk, ki jih prejmejo za pomembnost, ki je tudi eden od kriterijev ocenjevanja pri določenih razstavnih razredih. Ne razumejo, da je npr. Žalec v svetovnem merilu mnogo manj pomemben kot npr. London, Pariz ali Dunaj. Zato za eksponat Žalca ne moremo pričakovati velikega števila točk, kar potem seveda zelo vpliva na končno število. Pa čeprav je meni Žalec pomebnejši od katerekoli druge evropske prestolnice. Zato npr. za razglednice Žalca nikoli ne bo moč doseči zlate medalje na svetovnih razstavah, prav tako tudi ne za eksponat poštne zgodovine, kjer bi predstavil Žalec. Pa čeprav je takšno gradivo za manjši kraj mnogo težje dobiti, da o cenah ne govorimo.

Zato včasih pravimo, da smo si medaljo določili že takrat, ko smo se odločili, kaj bomo zbirali. Zaenkrat pač veljajo taka pravila in ne kaže, da jih bodo spremenili.

Katalog razstave je pripravil Alojz Tomc

Razstava Fimera#15 je bila na ogled obiskovalcem od 30. septembra do 11. oktobra. Morda so nekateri obiskovalci pogrešali tradicionalno prisotnost Pošte Slovenije, na kar se bomo pač morali navaditi. So se pa organizatorji potrudili in sami tekmovalni razstavi dodali še poseben razstavni razred po načelu: „Moja zbirka – moja pravila“. Na ta način so omogočili možnost razstavljanja in tekmovanja tudi tistim, ki ne želijo razstavljati svojih eksponatov po FIP pravilih. Zato takšnih eksponatov ni možno oceniti na podlagi sedanjih kriterijev, ampak jih oceni publika (*glas ljudstva*).

Organizator je ob tej razstavi pripravil tudi srečanje ljubiteljev razglednic, t.i. „postcrosserjev“ ter tradicionalno delavnico, namenjeno promociji filatelije pod naslovom „Pošlji mi razglednico“, namenjeno osnovnošolcem.

Uvodoma je obiskovalce razstave FIMERA#15 pozdravil Robert Jordan, predsednik FD Trbovlje, ki je aktivno sodeloval pri vseh dosedanjih filatelističnih razstavah v Trbovljah.

Že nekaj let ugotavljam, da se na podobnih odprtih razstav pojavi le peščica razstavljavcev. Podobna slika je tudi zadnji dan ob razglasitvi rezultatov. Škoda, da si razstavljavec na vsaki dve leti ne vzame toliko časa, da bi srečal podobno misleče filatelistične kolege in si izmenjal določene informacije. Si ne predstavljam, da bi nek skladatelj poslal svoje glasbeno delo na nek festival in ga ne bi prišel poslušati, ampak bi ga zanimala zgolj ocena oz. nagrada.

Trije priložnostni poštni žigi za tri dogodke v sklopu letošnje razstave v Trbovljah.

Ponedeljek, 29. septembra 2025, je bil namenjen vstavljanju eksponatov v vitrine, tako da je v torek dopoldan ocenjevalna komisija lahko opravila svoje delo in ga uspešno zaključila pred 17. uro, ko je bilo na programu uradno odprtje razstave tudi za obiskovalce.

Utrinek z letošnjo razstave v Trbovljah

Škoda je tudi, da možnosti predstavitve novih eksponatov ne izkorišča še več filatelistov. In da tisti, ki so to možnost izkoristili, niso imeli toliko časa in volje, da bi zadnji dan razstave prišli na razstavišče, kjer bi lahko (in imajo pravico) izvedeli, kako še izboljšati nek eksponat, saj so takrat sodniki na razpolago razstavljavcem ravno zaradi tega. Takšni nasveti ali pa ogledi konkretnih eksponatov so neprecenljive vrednosti. Žal ne za vse. Mogoče se jim brezplačne informacije ne zdijo dovolj pomembne. Res je, da je imel kdo tudi tehten razlog, da ni prišel po takšne informacije. Namesto da bi si vsi skupaj vzeli čas in en dan na leto ali dve naredili filatelistični praznik, s(m)o raje doma za zapečkom.

Najboljši mladinski eksponat

Že po tradiciji prihaja najbolje ocenjeni mladinski eksponat iz Žalca. Eni boste rekli, da zaradi tega, ker je tamkajšnji mentor bil tudi član ocenjevalne komisije. A se je pri ocenjevanju tega eksponata odstranil s prizorišča, da sta preostala člana žirije lahko nemoteno ocenila ta eksponat. Čas (oziroma udeležba na tujih razstavah) bo pokazal, ali si je ta eksponat res zaslužil zlato medaljo.

Žal pa vsi mentorji niso pripravili mladih filatelistov na način, da bi bili tudi oni v igri za visoke ocene.

Robert Jordan ob razglasitvi rezultatov

Nekateri so pripravili zanimive eksponate, ki bi si prav gotovo že zaradi inovativnost zaslužili višje ocene. Ker pa mora komisija ocenjevati po FIP pravilnikih, so ocene žal nižje. In mladi filatelisti zato malce razočarani. Škoda.

Pozorno oko bo na treh vitrinah opazilo napis MIR

Morda za v bodoče vsi skupaj malce razmislimo, kako narediti vsaj en dan v letu kot „Dan filatelije“. Ne po frazah, kot dan žena, ampak po dejanjih. Popravnih izpitov v letu 2026 bo več, saj prihajajo razstave v Kranju, na Ravnah na Koroškem, pa še ena v Trbovljah ... Se vidimo?

In še fotografija ob zaključku razstave

veni.ferant@gmail.com

Boštjan Petauer FRPSL

Sprehod po Ljubljani (I.)

V Ljubljani sta me obiskala Peter in njegova žena Cynthia, s sabo pa sta imela še vnukinjo Izzy, ki je pred kratkim začela zbirati znamke. S Petrom sva se spoznala pri delu v CFE (Confédération Fiscale Européenne – Zveza davčno-svetovalnih organizacij Evrope), ki deluje na nivoju Evropske unije, čeprav so v njej tudi predstavniki držav nečlanic. Slovenska davčno svetovalna organizacija je bila najprej pridružena, od leta 1999 pa polnopravna članica.

Peter je bil angleški predstavnik v tej organizaciji, jaz pa slovenski, čeprav takrat Slovenija še ni bila članica Evropske Unije. Kmalu sva se spoprijateljila, nekajkrat nam je predaval o DDV, za katerega je specialist, na Društvu (danes Zbornici) davčnih svetovalcev Slovenije.

Prišli so si ogledat Ljubljano, na razpolago pa so imeli le dva polna dneva. Čeprav je Ljubljana v primerjavi z večino evropskih prestolnic palček, je v njej precej zanimivosti. Mi si seveda nismo mogli ogledati vseh.

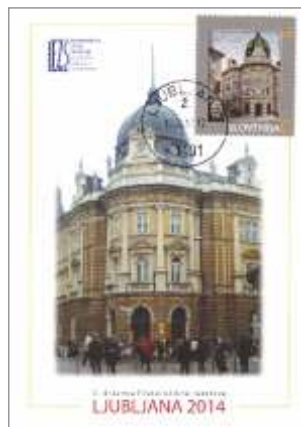
Sprehod po Ljubljani je prikazan skozi maksimum karte. Teh je kar nekaj, tako iz časov Jugoslavije kot Slovenije, tako, da bomo lahko prikazali le nekatere, da prispevek ne bo predolg. Čeprav so tudi jugoslovanske maksimum karte precej nove, pa to še zdaleč ne pomeni, so vse pogoste: nekatere sem doslej v skoraj 50 letih, odkar jih zbiram, videl le enkrat.

Maksimum karte bomo opisali le vsebinsko, ne pa tako, kot na tekmovalnih razstavah. Tam je potrebno opisati znamko, žig in razglednico, na podlagi česar se ugotavlja (maksimalna) skladnost vseh elementov.

V prvem delu si bomo ogledali mesto, v drugem pa bomo obiskali nekatere institucije. Sprehod smo začeli pri glavni

pošti, do kamor smo se od mojega doma pripeljali z mestnim avtobusom. Zgradbo smo si najprej ogledali od zunaj, nato pa vstopili vanjo in na filatelističnem okencu kupili nekaj znamk za Izzy.

Arhitekt glavne pošte v Ljubljani je bil Friedrich Setz. Stavbo so začeli graditi leta 1895, dokončana pa je bila naslednje leto. Gradnjo je izvedel ljubljanski stavbni mojster Filip Supančič.

Pot smo nadaljevali po Čopovi ulici in prvič zagledali ljubljanski grad, ki kraljuje nad mestom.

Pogled na ljubljanski grad s Prešernovega trga

Prišli smo do Tromostovja.

Tromostovje v Ljubljani ima zanimivo zgodovino. Osrednji kamniti most je bil zgrajen leta 1842 na mestu starega lesenega mostu. Kasneje, med 1929 in 1932 je arhitekt Jože Plečnik dodal še dva stranska mostova za pešce, s čimer je ustvaril edinstveno arhitekturno znamenitost Ljubljane.

Pot smo nadaljevali do ljubljanske stolnice Sv. Nikolaja. Vstopili smo skozi svetoletna vrata in v njej poleg same notranjosti občudovali tudi Quagliieve freske na stropu.

Sveta vrata v ljubljanski stolnici, znana tudi kot Ljubljanska vrata, so bila izdelana leta 1996 ob obisku papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji. Vrata je ustvaril akademski kipar Mirsad Begić, njihova zasnova pa pripoveduje zgodovino ljubljanske nadškofije v 20.

stoletju. Na vratih so upodobljeni pomembni škofje. Vrata imajo močno simboliko.

Freske na stropu ljubljanske stolnice je naslikal Giulio Quaglio,

italijanski baročni slikar, ki je deloval v Ljubljani v začetku 18. stoletja. Njegove freske prikazujejo zgodovino ustanovitve ljubljanske škofije, verske alegorije ter prizore iz življenja svetnikov. Pred leti so bile obnovljene.

Potem smo se odpravili do žičnice in se z njo povzpeli na grad.

Ljubljanski grad na Grajskem griču je ena najbolj prepoznavnih znamenitosti Ljubljane. To območje je bilo naseljeno že v 12. stoletju pr. n. št., grad pa je bil prvič pisno omenjen med 1112 in 1125. V 15. stoletju je doživel večjo prenavo, ko so ga utrdili z obzidjem in stolpi. Kasneje je služil kot vojaška utrdba, rezidenca deželnih upraviteljev, kaznilnica, nato pa je začel propadati. Leta 1905 ga je odkupila Mestna občina Ljubljana, v 60. letih 20. stoletja pa se je začela njegova obnova.

Pogled na grad iz smeri prihoda iz mesta

Tam smo si najprej ogledali kapelo sv. Jurija, zavetnika Ljubljane, v legendah znanega po tem, da je ubil zmaja. V tej kapeli je vsako leto na svetnikov god, 23. aprila, sveta maša.

Sveti Jurij je eden najbolj priljubljenih svetnikov v krščanskem svetu. Njegova zgodba je prepletena z mitom o boju proti zmaju, ki simbolizira zmago dobrega nad zlom, ki ga po nekaterih razlagah predstavlja poganstvo.

Potica je ena najbolj prepoznavnih slovenskih sladick, ki se tradicionalno pripravlja ob praznikih, kot sta božič in velika noč. Kvašeno testo je nadevano z različnimi nadevi. Slovenska potica je bila uradno zaščitena na ravni Evropske unije kot zajamčena tradicionalna posebnost 21. 4. 2021.

Nato smo se povzpeli na stolp, od koder je lep razgled na vse dele Ljubljane. Ogledali smo si še ostale grajske zanimivosti ter se sprehodili po grajskem parku pod krošnjami dreves ter posedeli na klopci.

Postali smo lačni in se z vzpenjačo spustili v mesto. Poiskali smo restavracijo, kjer strežejo tudi slovensko hrano. Med drugim smo si privoščili klobaso s praženim krompirjem (ljubitelji praženega krompirja bi rekli, da smo jedli pražen krompir s klobaso). Kranjska klobasa je uradno zaščitena z geografsko označbo od 29. marca 2008, ko je začel veljati pravilnik, ki določa pogoje za njeno proizvodnjo in označevanje. Obrok smo končali s potico. Ker je bil z nami otrok, smo tudi odrasli pili le brezalkoholne pijače.

Po kosilu smo nadaljevali pot. Najprej smo se ustavili pri Robbovem vodnjaku in si ogledali Mestno hišo od zunaj, pa tudi pritličje znotraj.

Robbov vodnjak – vodnjak treh kranjskih rek, je med leti od 1743 do 1751 izdelal beneški kipar Francesco Robba. Originalni vodnjak je bil leta 2008 zaradi restavriranja prestavljen v Narodno Galerijo Slovenije, na Mestnem trgu pa danes lahko občudujemo njegovo repliko.

Pražen krompir

Mestna hiša

Mestna hiša, poznana kot Magistrat ali Rotovž, je bila zgrajena leta 1484, njen stavbenik je bil Peter Bezlaj. V obdobju med 1717 in 1719 je bila prenovljena in dozidana po načrtih arhitekta Carla Martinuzzija. Stavba je danes sedež Mestne občine Ljubljana in pomemben kulturni ter zgodovinski simbol mesta.

Pot smo nadaljevali skozi staro Ljubljano do še enega Plečnikovega dela – Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK). Zgradbo smo si ogledali tako od zunaj kot znotraj. Na priložnostni razstavi je bil med drugim razstavljen en izvod Dalmatinove biblije iz leta 1584.

Slovenci smo dobili prvi popoln prevod svetega pisma med prvimi v Evropi, le 50 let za prvim Lutrovim prevodom v nemščino (1534) in npr. pred prvim celotnim angleškim prevodom (King James' Bible leta 1611).

NUK je osrednja slovenska knjižnica, ki hrani bogato pisno kulturno dediščino. Njeni začetki segajo v leto 1774, ko je cesarica Marija Terezija ustanovila knjižnico pri ljubljanskem liceju. Današnja stavba NUK je bila zasnovana med 1930 in 1931 po načrtih arhitekta Jožeta Plečnika. Gradnja se je začela leta 1977, knjižnica pa se je vanjo preselila leta 1941. Stavba je danes del Unescove svetovne dediščine kot del Plečnikovega urbanističnega oblikovanja Ljubljane.

Dalmatinova Biblija je prvi celoten prevod Svetega pisma v slovenski jezik, ki ga je opravil Jurij Dalmatin. Natisnjena je bila leta 1583/84 in je imela velik vpliv na razvoj slovenskega knjižnega jezika. Danes je ohranjenih še približno 78 izvodov, od tega 36 na Slovenskem.

Nato smo šli na Kongresni trg in si najprej ogledali zgradbo ljubljanske univerze, ustanovljene leta 1919, od zunaj, kakor tudi kipe znamenitih mož slovenske preteklosti pred njo. V preteklosti je od leta 1929 do 1941 Univerza nosila ime Kralja Aleksandra. Univerzo so namreč takrat beograjski krogi hoteli ukiniti, pa so naši zaprosili kralja Aleksandra za pokroviteljstvo, kar je z veseljem sprejel. Nato si Univerze nihče več ni upal ukiniti. Tudi po vojni so si tedanji oblastniki zaželeli preimenovanje univerze in jo preimenovali po Edvardu Kardelju od 1979 do 1990. Pri tem je treba povedati, da ne kralj Aleksander ne Edvard Kardelj nista znana po kaki akademski odličnosti.

Univerza v Ljubljani je najstarejša in največja univerza v Sloveniji. Ustanovljena je bila 3. decembra 1919. Njeno osrednje poslopje se nahaja na Kongresnem trgu v stavbi nekdanjega

Kranjskega deželnega dvorca, zgrajenega leta 1902. Danes ta univerza združuje 23 fakultet in 3 umetniške akademije.

Na Kongresnem trgu smo stopili še do Slovenske filharmonije in si ogledali tudi njeno zunanost.

Slovenska filharmonija je ena najstarejših glasbenih ustanov v Evropi. Njeni začetki segajo v leto 1701, ko je bila ustanovljena Academia Philharmonicorum, kasneje preoblikovana v Filharmonično družbo leta 1794, nato pa leta 1947 v Slovensko filharmonijo. Sedanja stavba Slovenske filharmonije je bila zgrajena leta 1891 po načrtih arhitekta Adolfa Wagnerja.

Nazadnje smo si ogledali še kip Emonca, ki stoji na robu Kongresnega trga.

Kip Emonca, visok 145 cm, je pozlačen bronast kip, ki predstavlja emonskega meščana iz časa cesarja Trajana (začetek 2. stol.), oblečenega v togo, ki so jo takrat smeli nositi le svobodni rimski državljani.

Ker razen Izzy ostali udeleženci nismo ravno najmlajši, smo se odpravili domov. Potem smo se po večerji odpravili k počitku, saj nas je naslednji dan čakal še obisk nekaterih institucij. Več o tem pa v drugem delu našega prispevka.

Povzetek. V svojem prispevku obravnavam nekatere znamenitosti Ljubljane.

Summary. In my article I write about some of Ljubljana's point of interest.

Literatura in viri

- razne internetne strani
- avtorjeva zbirka.

bostjan.petauer@siol.net

Za mano je že polnih osem let urednikovanja in oblikovanja naše skupne revije. Iskrena zahvala vsem sodelavcem uredniškega odbora Nove filatelije, ki so tudi avtorji velike večine člankov.

Iskrena hvala tudi vsem dosedanjim avtorjem, saj brez njih ne bi bilo te revije. Čeprav revije danes zelo težko konkurirajo raznim objavam po spletu, pa vendar še imajo svoj čar in vrednost, ki jo bo pokazal čas.

V letu 2026 vam želim veliko zdravja ter ustvarjalnosti na vseh področjih, še posebej pa pri najlepšem konjičku na svetu – filateliji!

Vaš urednik Veni Ferant

Veselko Guštin

Notica v Ženskem svetu leta 1927

Vedno rad pregledujem stare revije in tako mi je v roke prišel V. letnik vezanih revij Ženski svet iz leta 1927. Ker me pač zanimajo novice iz filatelističnega sveta (pisma, znamke), sem tako notico tudi iskal.

Našel sem jo na strani 60, kjer med drugim piše: "Na Poljskem so izdali nove znamke, in sicer s sliko slavne Marije Sklodowske-Curie." Seveda takoj pogledam v katalog, a te znamke ni nikjer. Prve z motivom Marije Sklodowske Curie najdem šele leta 1947.

Poštarne znamke z žensko sliko. Na Poljskem so izdali nove znamke, in sicer s sliko slavne učenjakinje Marije Sklodowske por. Curie. Znano je, da je ta svetovnoznana žena Poljakinja, rodome iz Varšave. Poznaje se je poročila s prof. Curiejem v Parizu in je postala seveda francoska državljanka. Domovina pa ji je izkazala hvalečnost in počestjenje s tem, da je izdala znamke z njeno sliko. Doslej so bile na znamkah le slike vladarjev ali simbolični znaki.

Iz revije Ženski svet, stran 60 in 61, letnik V, 1927.

Poslal sem obvestilo članom FD Ljubljana, če morda kdo kaj ve o tem. Odzval se je Igor Pirc, ki je povprašal svoje kolege na Poljskem in prejel odgovor:

"Če prav razumem, se vaš kolega sklicuje na spodaj prikazane »znamke«, ki niso znamke. V poljščini jih imenujemo »znamke za zbiranje sredstev«. Njihov namen je bil zbiranje sredstev za Radijev inštitut Marije Sklodowske Curie, med drugim za nakup radija. To niso uradne poljske poštarne znamke."

Še o reviji Ženski svet (Wikipedia). V začetku dvajsetega stoletja se je v okviru splošnega narodnega preporoda tudi v

Znamke (nalepke) za zbiranje sredstev za Radijev inštitut.

Trstu močno razvila društvena dejavnost, do katere so se italijanske oblasti vedle zelo različno, a v glavnem tolerantno. Tiskala ga je tiskarna Edinost. Prva svetovna vojna tega stanja ni veliko spremenila, a po njej so Italijani začeli zvrčati sovraštvo, ki so ga čutili do Avstrijcev, na tržaške Slovence. Fašizem je z veliko lahkoto prodril na Tržaško. Leta 1920 je bil požgan Narodni dom, kar pa ni prekinilo kulturne dejavnosti tržaških Slovencev.

Še v začetku leta 1922 je delovalo na Tržaškem okoli 400 slovenskih kulturnih društev. Leta 1921 je začel izhajati ženski list *Jadranka* (upr. Marica Stepančič Gregorič), naslednje leto se je v Gorici pojavila spet *Slovenka*, a sta oba časopisa po dogovoru nehala izhajati v letu 1923. Prva številka drugega letnika (1924) *Ženskega sveta* prinaša članek, ki poroča o združitvi treh listov. *Ženski svet* je izhajal od leta 1929 do 1941 v Ljubljani.

veselko.gustin@gmail.com

Igor Pirc

Uspešen slovenski nastop na Svetovni filatelistični razstavi PHILAKOREA 2025

V času od 17. do 21. septembra je v enajstmilijonskem Seulu, glavnem mestu Južne Koreje, potekala svetovna filatelistična razstava pod pokroviteljstvom FIP.

Razstavo so pripravili v razstavnem centru MAGOK, v velikem objektu, ki sega od druge kleti do petega nadstropja, od šestega do vrha pa domuje hotel Mercure.

Da je mesto veliko, priča podatek, da je do starega mestnega jedra potrebna vsaj ura vožnje s sicer hitro podzemno železnico.

Najuspešnejši slovenski razstavljevec pred Magok centrom – Peter Suhadolc, zlata medalja.

V približno 2.500 razstavnih vitrinah je bilo na ogled 439 eksponatov, med njimi tudi troje naših. Sodniška žirija je v svojem poročilu navedla, da je podelila 86 velikih zlatih medalj in 32 zlatih, kar priča o visoki kakovosti eksponatov iz 54 dežel. In kako so se odrezali naši eksponati? Prejeli smo eno zlato medaljo in dve veliki pozlačeni; in kar je še bolj zanimivo, vsi trije eksponati pa so prejeli posebne nagrade. Teh ne podelijo samo tistim z največ doseženimi točkami, pač pa predvsem domiselnim in perspektivnim eksponatom!

avtor/avtorice	razred	naslov eksponata	točke
Aleksander Rozman	Uradikalna filatelija	Slovenski „Chinobesetniki“ 1919-1921	87
Peter Suhadolc	tematska filatelija	The Conquest of the Unprofitable World – A History of Mountaineering	93
Boljevi Petrusen	matematika	From Postal Stationery to Early Picture Postcards	88

(Oblikovanje tabele: Primož Čebulj)

Eksponatu Aleksandra Rozmana so podelili posebno nagrado za perspektivno zbirko. Pohvalo ob sodniškem razgovoru so sodniki pospremili še z nasveti, kaj in kako z zbirko v nadaljevanju (z možnostjo razširitve na osem vitrin) izboljšati.

Osvajanje nekoristnega sveta (alpinizem), tematski eksponat Petra Suhadolca, so sodniki nagradili s 93 točkami in posebno nagrado.

Na sliki prejemniki zlatih medalj.

V razredu maksimafilije pa je Boštjan Petauer, naš uspešni razstavljevec v več tekmovalnih razredih, za zbirko razreda maksimafilije prejel 88 točk (in posebno nagrado za domiselni koncept), kar je velika pozlačena medalja in možnost razširitve eksponata na 8 vitrin.

Pred odprtjem razstave

Razstavo so spremljali izobraževalni seminarji posameznih tekmovalnih razredov, pa tudi predstavitve organizatorjev bodočih razstav pod pokroviteljstvom FIP (Dubai 2026, Macau 2026, Philataipei 2026), čutijo pa se že priprave na Slovphilex 2027 in EXPO 2027 v Beogradu. Očitno bo še veliko priložnosti za razstavljanje.

Ob odprtju razstave

Različne aktivnosti za obiskovalce razstave

Seoul je zelo veliko mesto (izgovori *Saul*) z več kot deset milijonov prebivalcev. Tujcu je zanimivo predvsem staro mestno jedro z dvema kompleksoma palač – Gyengokgung in Changdeokgung, zgrajenih v štirinajstem in petnajstem stoletju, pa modernejša četrti, kot je na primer Gangnam (»Južno od reke Han«), poznane tudi po plesno-glasbenem stilu *Gangnam style*. Ja, in 555 m visok poslovni stolp Seoul Sky, z izjemnimi razgledi z zgornjih nadstropij (lokali so na 118-123 nadstropju). Stolp je tretji najvišji v Aziji.

Seveda so prikazali tudi novosti pri izdaji poštne znamk.

ipirc711@gmail.com

Igor Pirc

Filatelistični junij v mestu Liberec

Naše tesnejše sodelovanje s češkim filatelističnim klubom iz Liberca, glavnega mesta Sudetov, se je pričelo leta 2022, ko sem kot član uprave FEPA prevzel vlogo svetovalca ob pripravi evropske razstave LIBEREC 2022, razstave pod pokroviteljstvom evropske filatelistične zveze.

V okviru teh priprav je takrat vlogo tajnika sodniškega zbora prevzel Peter Suhadolc, kot sodnik za ilustrirane razglednice je sodeloval Bojan Bračič, kot pripravnik za sodnika dveh tekmovalnih razredov (tematike ter razglednic) pa Veni Ferant.

Ko so Čehi pod vodstvom predsednika organizacijske odbora Jiříja Krausa zaprosili za priznanje FEPA njihovi letošnji državni razstavi z mednarodno udeležbo, sem se ponudil, da prinesem slovenske eksponate. In ponovil se je scenarij iz leta 2022 – v sodniškem zboru sta sodelovala dva naša sodnika s FIP licenco – Peter Suhadolc in Veselko Guštin.

Razstavo LIBEREC 2025 od 19. do 22. junija (Osnovne informacije so tukaj: www.liberec2025.cz/en/zakladni-

informace-english/) so pripravili v paviljonu MCU Kolosej, nekoliko ven iz središča mesta, s 480 vitrinami, ob sodelovanju razstavljalcev iz Armenije, Nemčije, Moldavije, Poljske, Slovaške, Slovenije, Združenega kraljestva in Združenih držav Amerike. Nenavadna sestava, ki jo nekoliko pojasnjuje razširitev razstave s *Polarnim salonom*.

Zasluzna ekipa za pripravo in izvedbo razstave, na katero se pri fotografiranju pogosto pozabi.

Vsekakor je potrebno omeniti gostoljubnost čeških organizatorjev, ki tudi sicer krasi bolj organizatorje regionalnih razstav, manj pa vseevropskih ali svetovnih.

Liberec je mesto s tradicijo, v katerem so živeli in ga oblikovali nemški prebivalci, ki pa so ga po drugi svetovni vojni v veliki meri zapustili (zgodovinske prelomnice). Ima lepe palače, mogočno mestno hišo, grajeno po vzoru dunajske, muzeje, galerije in tudi zelo lepo urejen in bogat botanični vrt.

Ob odprtju razstave: od leve Jiří Kraus, glavni organizator, Bill Hedley, predsednik FEPA, Julijus Cacka, predsednik Češke filatelistične federacije in Peter Suhadolc, direktor FIP.

Nad mestom se na hribu Ješted blešči arhitektonsko oblikovan razgledni stolp in hotel, iz katerega se vidi del vzhodne Nemčije (pokrajina Lužica na Saškem), JZ del Poljske s (za sosede motečo) termoelektrarno – obe pokrajini sta poznani tudi po dnevnem kopu premoga.

Pogled na razstavišče

Slovenci na gori Ješted

ipirc711@gmail.com

Peter Suhadolc in Veselko Guštin

Sodniški zapis z Državne razstave v Libercu

Na filatelistični razstavi 1. in 2. ranga, ki so jo Čehi med 19. in 22. junijem 2025 pripravili v Libercu, sva v 12-članskem sodniškem zboru sodelovala tudi dva slovenska FIP sodnika. Na kratko predstavljava pogled na razstavo z najinega zornega kota.

Peter Suhadolc: Bil sem vodja sodnikov v razredu razglednic (PP) in sodnik v razredu odprta filatelija (OP). Slednjega je vodil Jiří Kraus, pri PP pa je sodeloval Milan Černik. S Krausom sva dobro sodelovala in se v glavnem 'ujela', čeravno je bil pri nekaterih preveč 'radodaren'. Najboljši eksponat je bil *Railways from Wroclaw Junction – Serving passengers, goods and mail*

Poljaka Artur Marsy-ja. Ocenila sva ga z 90 točkami. Trije eksponati so bili v osnovi tradicionalni, vendar se je prvi ukvarjal s spominskimi lističi čeških znamk (tiskani za filateliste v nakladi od 800 do 5000!) z le nekaterimi poizkusnimi odtisi, torej tako rekoč brez raznolikosti gradiva, značilnega za OP. Drugi (2. rang) je bil podobno usmerjen in je obravnaval oblikovalca znamk iz Moldavije ter

prikazoval spominske lističe s podpisom oblikovalca in slikami izdaj, zraven pa še znamko, FDC in MK. Tretji je bil prenešen iz TR razreda in je, podobno kot ostala dva, obravnaval moderno umetnost v gravurah slovaških znamk. Vsi trije brez prave zgodbe. Zgodbo pa sta imela eksponat o gasilcih in enovitrinski o judovski svadbi. Oba sta imela v glavnem moderno gradivo, drugi pa še slabo obravnavo in prikaz.

Pri razglednicah smo dodelili tri velike zlate nekaterim že poznanim mednarodno uveljavljenim eksponatom, med katerimi je bil *Postcard creators on the example of Mont Saint-Michel* Venija Feranta. Štirje eksponati so obravnavali razglednice mest, vendar vsi brez prave zgodbe. Podobno je bilo z moldavskim eksponatom o različnosti otroških podob v delu slikarja E. M. Bohm-a. Lepe razglednice, a neurejen prikaz. Zelo lep pa je bil enovitrinski eksponat z zgodbo Rdeče kapice, ki je vseboval tudi dva unikata.

Veselko Guštin: Sodeloval sem v sodniški ekipi za ocenjevanje v razredu poštne zgodovine (PH) in dopisnic (PS). V ekipi sta bila še Milan Černik in Vit Vaniček, vodja. Oceniti smo morali 20 zbirk v 1. rangu ter 10 zbirk 2. ranga (first entry) razreda *poštne zgodovine*. Bil pa je tudi en prenos zbirke v TR, 4 zbirke pa so iz TR razreda pristavili v PH. Vodja skupine je predlagal, da vsak član zase opravi ocenjevanje in zatem skupaj uskladimo ocene. Naj povem, da smo ocenili zbirke približno vsi enako, je pa bilo tudi nekaj krepkih odstopanj. Najbolje smo (soglasno) ocenili zbirko *Polish Post in former German territories in 1919-1920* (94 točk, velika zlata medalja) ter *Perfíny a jejich předchůdci v Předlitavsku do roku 1900*, (92 točk, velika zlata), obe v 1. rangu. V 2. rangu ni nihče dosegel 90 točk. V razredu dopisnic se je najbolje

Sodniška ekipa Liberec 2025, od leve proti desni: Milan Černik (CZ), David Schiller, sekretar žirije (CZ), Jiří Kraus (CZ), Vojtech Jankovič (SVK), Peter Suhadolc (SLO), Veselko Guštin (SLO), Bill Hedley, predsednik FEPA (GB), Bernward Schubert (D), Julius Cacka, predsednik češke filatelistične zveze (CZ), Vit Vaniček (CZ), Václav Kopecký (CZ).

odrezal eksponat *Postal Stationaries for Pneumatic Express Delivery in Austria* (90 točk, velika zlata). S samo 83 točkami sem ocenil eksponat *Chile Postal Stationary, Archival Items 1872-1924*, končna skupna ocena pa je bila na koncu 90 točk. Dejansko je šlo za prikaz arhivskega materiala iz tiskarne čilskih dopisnic. Menim, da zbirka tipa »arhiv« ne sodi na tekmovalno razstavo!

Oba pa morava pohvaliti dobro organizacijo in izjemno gostoljubnost organizatorjev ter predvsem zelo lepe in dragocene zbirke. Lahko rečeva, da k nam v Slovenijo le redko zaidejo take izjemnosti. Temu so verjetno pripomogli gosti, predvsem Avstrijci, Angleži in seveda Američani. Pa še nekaj sem opazil: obiskovalci so se vrstili vse dneve razstave, ne zgolj ob odprtju razstave, ko je prisotna (in pomembna) predvsem zakuska, tako kot je to navada pri nas!

suhadolcpeter@gmail.com

veselko.gustin@gmail.com

Marjan Malič

Ob 20-letnici Slovenije v EU

Republika Slovenija si je od osamosvojitve naprej prizadevala priključiti se Evropski uniji (EU). Na referendumu o pristopu Republike Slovenije k Evropski uniji, ki je bil izveden 23. marca 2003, smo volivci odločali o tem, ali naj Slovenija postane članica EU. Za vstop v EU je glasovalo 89,61 % volivcev.

Izid referendumu je bil zavezujoč in neponovljiv. Prvi korak je bil sklenitev sporazuma o pridruženem članstvu 10. junija 1996. Pogajanja o pristopu so se začela leta 1998 in končala 12. decembra 2002. Evropski svet je za datum pridružitve desetih novih članic, med drugim tudi Slovenije, določil 10. maj 2004.

Slovenija je postala članica EU 1. maja 2004. Nova Gorica je pred 20. leti obeležila dogodek vstopa Republike Slovenije v EU. Tega leta je bilo v Sloveniji v uporabi veliko priložnostnih poštних žigov (PPŽ) na to temo. V sosednji Italiji ravno tako. Dvajset let pozneje, ob 20. obletnici dogodka, sta bila v uporabi le dva PPŽ v Sloveniji in en v Italiji. Dejaven je bil tudi Slovenski filatelistični klub Lovrenc Košir iz Trsta. Prva dva PPŽ, ki sta odštevala dneve do vstopa, sta bila zanimiva po njihovi enostavni obliki z dvanajstimi zvezdicami v notranjosti, ki simbolizirajo popolnost in dovršenost. Prvi trije PPŽ so bili izdani na pobudo Filatelističnega kluba v Državnem zboru.

Še 121 dni do vstopa v EU

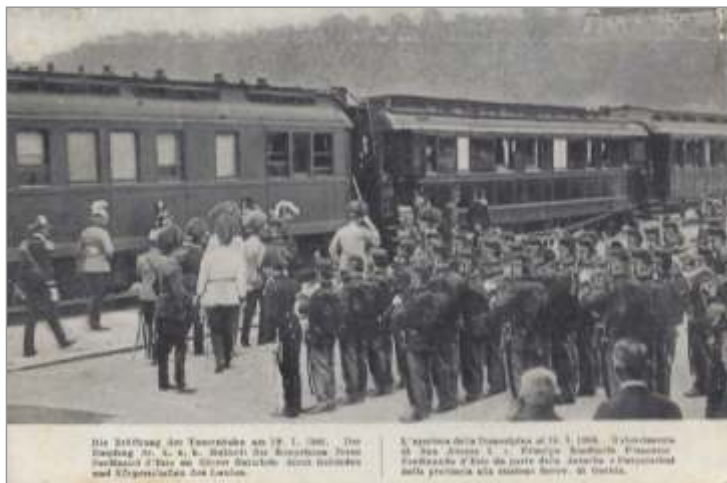

Še 100 dni do vstopa v EU

Razglednica, poslana s pošte 1101 Ljubljana 12. marca 2004 na dan, ko je bilo še 50 dni do vstopa Slovenije v EU.

Dogodki so se odvijali Novi Gorici na trgu pred najstarejšo zgradbo v mestu, železniško postajo. Otvoritev železniške postaje je bila leta 1906. Italijani so jo imenovali Severna železniška postaja, postaja Sveta gora, železniška postaja Transalpina in trg Transalpina, pač glede na časovno obdobje. Na desni razglednici je obeležen prihod avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda na železniško postajo.

Postaja ob otvoritvi ni imela izobešenega imena kraja, ker takratni nadzornik postaje ni hotel dodati italijanskemu imenu kraja tudi slovenskega. Gorica je takrat imela še eno železniško postajo, južno, ki je sedaj v italijanski Gorici. Zgradba postaje je bila ob otvoritvi ena najmodernejših v srednji Evropi.

Začasna meja med državama je bila bodeča žica, pritrjena na kovinske palice, zabite v zemljo raznih višin. Nadzor nad mejo na naši strani je izvajala vojska JLA ob pomoči milice. Prehod po poti ob železniški postaji je bil od desete ure zvečer do šeste ure zjutraj prepovedan.

Na trgu pred železniško postajo je stalo simbolno obeležje, kot je vidno na sliki. Posnetek je nastal v letih 1947 – 1949. V desnem vogalu zgoraj je viden del druge zvezde, spodaj pa napis *Mi gradimo socializem*.

Prva zvezda ni imela napisa in je bila manjša. Sedaj jo hranijo v muzeju na železniški postaji. Posnetek prikazuje grb Jugoslavije, narejen iz opeke, obrnjen proti Italiji. Na spodnjih dveh tablah je napis *Začasna meja Italija–Jugoslavija*. Slikano je bilo iz hotela na italijanski strani meje, kjer so tuji novinarji slikali prebege čez mejo in druge zanimive dogodke za tuje časopise.

10. novembra leta 1975 so v italijanskem mestu Osimo podpisali »*Osimske sporazume*« o ureditvi mejnih vprašanj med državama. Z njimi je bila potrjena meja med Italijo in Jugoslavijo, ki je bila dogovorjena z *Londonskim memorandumom* leta 1954. Dopolnjen je bil tudi *Videmski sporazum* o obmejnem osebnem prometu. Zgrajeni sta bili Sabotinska cesta in cesta po Kolovratu.

Leta 1985 je bila 10. obletnica Osimskih sporazumov, v okviru katerih so leta 1985 odprli tudi Sabotinsko cesto (danes imenovana Briška cesta), z mostom čez Sočo. Pobudo za izdajo znamke je pripravilo FD Nova Gorica. Na znamki sta upodobljeni sklenjeni roki v krogu na temnem in svetlo modrem polju kot znak povezanosti dobromislečih ljudi na obeh straneh meje. Prvi predviden datum izdaje znamke je bil 15. 12. 1984, vrednost znamke naj bi bila 5 din. Naslednja vrednost v letu 1985 bi naj bila 10 din. Končna vrednost na znamki pa je bila 6 din in je bila izdana šele 15. 6. 1985. Na priložnostnem ovitku je prvi PPŽ, ki je imel poštno številko **65000** Nova Gorica.

12. 2. 2004 sta na trgu pred železniško postajo župana obeh Goric, novogoriški župan g. Mirko Brulc in župan Gorice g. Vittorio Brancati, snela prvi del žične ograje, ki je predstavljala mejo med Italijo in Slovenijo. Po tem zgodovinskem dogodku se je simbolno odprla meja med državama. Začelo se je odstranjevanje kovinske ograje po vsej dolžini železniške postaje. Polmeterski zid, na katerem je bila pritrjena ograja, pa se je porušil samo na delu, kjer se je postavljala mozaik na današnjem Trgu Evrope.

Dnevni žig 12. 2. 2004, pošta 5101 Nova Gorica

Predsedovanje Evropske unije je za pol leta prevzela Grčija. Pristopna izjava med Slovenijo in EU je bila podpisana v Atenah.

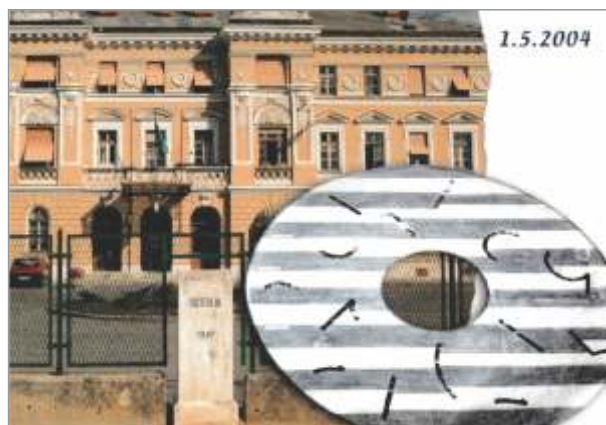
Na ta dan (16. aprila 2003) je bil na pošti 1101 Ljubljana v uporabi priložnostni poštni žig.

Na trgu pred železniško postajo, kjer se je odvijalo odštevanje zadnje sekunde do vstopa v Evropsko unijo, so dijaki kamnoseške šole iz Vidma v Italiji, v kateri so bili tudi slovenski učenci, oblikovali mozaik, ki stoji na Trgu Evrope – Transalpina.

Italijanska razglednica (spodaj) z mozaikom, ki stoji na trgu Evropa pred železniško postajo. Na razglednici je še viden krog z zasajenim grmičevjem, urejen v zadnjih petindvajsetih letih. Slika je posneta z italijanske strani.

Razglednica

Katalog razstave

Razstava, posvečena vstopu Slovenije v EU, je bila postavljena v veliki dvorani mestne občine Nova Gorica. Postavljenih je bilo 115 razstavnih vitrin. Razstavljavci so bili iz Slovenije in Italije. Izdan je bil tudi katalog razstave. Na naslovnici kataloga je bil odtisnjen priložnostni ovitek, posvečen takratnemu dogodku. Leta 2004 je društvo praznovalo 55 let delovanja s skoraj stotimi člani društva. Društvo je do sedaj izdalo 207 spominskih izdaj.

Zadnji aprilski dan je že zaznamoval prve PPŽ ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo.

Slovenija vstopa v EU
9250 Gornja Radgona

Pristop k Evropski uniji
5101 Nova Gorica

Slovenija v EU
2367 Vuzenica

Filatelistično opremljen PO je društvo izdalo z datumom 1. 5. 2004 5101, Nova Gorica. Proslavo so pripravile občine Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba in občina Gorizia. Podpisi na priložnostnem ovitku spodaj so: g. Romano Prodi (2), g. Borut Pahor (3) in g. Anton Rop (1).

Ob vstopu Slovenije v EU so vstopile še Ciper, Češka republika, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Malta, Poljska in Slovaška. Te države so ob tem dogodku izdale znamko z enakim motivom. Izjema je bila Poljska, katere znamka se razlikuje od ostalih.

Na praznični dan 1. maja 2004 je bilo na poštah po Sloveniji v uporabi veliko PPŽ, v sosednji Italiji so bili trije.

Slovenija v EU
9250 Gornja Radgona

1. dan v EU
6250 Ilirska Bistrica

Združena Evropa
1103 Ljubljana

Slovenija članica
Evropske unije
1103 Ljubljana

Predstavitev kolesarske
poti ob vstopu v EU
1215 Medvode

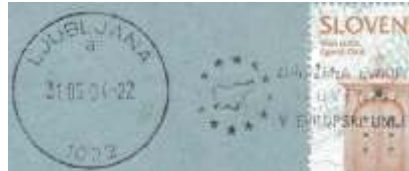

25 držav skupaj
v Evropi
5101 Nova Gorica

Vstop Slovenije
v EU
3310 Žalec

Pošta Slovenije je maja 2004 uporabljala na pošti v Mariboru in Ljubljani strojna poštna žiga različnih premerov z enakim besedilom v flamu.

PPŽ, izdani prvega maja 2004 na pošti 34170 Gorizia Verdi (Italija):

*Pozdrav Sloveniji v Uniji
v italijanščini
in slovenščini,
34170 Gorizia Verdi.
Žig je bil izdan
na pobudo SFD Trst.*

*Skupaj v Evropo
34170 Gorizia Verdi*

*Filatelistično
34170 Gorizia Verdi*

Občina Pordenone (I) je opremila priložnostne razglednice z enajstimi PPŽ različnih krajev ob meji s Slovenijo. Zadaj na razglednicah je seznam krajev, ob katerih je datum PPŽ. Na seznamu pa ni PŽ prvi dan 1103 Ljubljana ob izidu znamke, na razglednici pa je.

25 Paesi insieme in Europa
Celebrations per l'allargamento dell'Unione Europea

Comune di Pordenone

Banca Popolare FriuliAdria

Gorizia	01.05.2004
Ljubljana	01.05.2004
Nova Gorica	01.05.2004
Ljubljana	03.06.2004
Tarcento	26.06.2004
Pordenone	01.07.2004
Tarvisio	08.08.2004
Sacile	22.08.2004
San Daniele	26.08.2004
Codroipo	23.10.2004

25 Paesi insieme in Europa

Europa Unita

Zapis v italijanskih PPŽ je »25 držav skupaj v Evropi«. V žigu Trbiža in San Daniele del Friuli je bila v času uporabe PPŽ filatelistična razstava.

Ob vstopu Slovenije v Evropsko skupnost so v italijanski Gorici posamezni filatelisti izdelali spominske priložnostne razglednice in spominske žige v spomin na ta dogodek.

Simbolično odprtje italijansko-slovenske meje med Gorico in Novo Gorico (tekst v žigu).

Priložnostni poštni žigi na temo EU so se v letu 2004 še pojavljali trikrat.

Dan Evrope prvič s Slovenijo v EU

Prvih 50 dni članstva v EU

Prvih 100 dni članstva v EU

Ob enoletnem članstvu Slovenije v Evropski skupnosti so izšli trije priložnostni žigi:

Škoda, da ni prišlo do skupne izdaje znamke med državama Slovenije in Italije. Podobne izdaje je pošta Slovenija že imela. Verjetno je bil kamen spotike napis na italijanski znamki »padec zidu v Gorici«. Vedeti moramo, da tu ni bilo nikoli zidu, kvečjemu bodeča žica, privezana na kovinske palice. Zid med državama je bil v Berlinu, ne pa med Goricama. Polmetrski zid, na katerem je bila privijačena ograja, in to je vse.

Pošta Slovenije je počastila 20 let Slovenije v EU in 23. 3. 2024 izdala priložnostno znamko in PPŽ.

Ob praznovanju 9. 5. 2024 je društvo izdalo ovitek in PPŽ.

Italijanska izdaja znamke 7. 5. 2024 in PPŽ z napisom »padec zidu v Gorici« – 20. obletnica.

Prepis iz prispevka *Kje je »goriški zid«?* v časopisu *Na meji Isonzo–Soča* g. Igorja Komela (predsednika Kulturnega doma v Gorici).

... Gianfranco Fini, takratni sekretar MSI, je 22. novembra 1989, le 13 dni po padcu Berlinskega zidu, prišel k nam z macolo v roki, da bi podrl »goriški zid«. Mimoidoče je spraševal: »Kje je zid? Kje je goriški zid?«. Ko ga ni našel, je udaril z macolo po betonskem robniku, ki je nosil mrežo med Ulico Catterini in današnjim »skupnim trgom obeh Goric« (*Trg Evrope* za Novogoričane in *Trg Transalpina* za Goričane). Nevidni »goriški zid«, če je sploh kdaj obstajal, je padel že 13. avgusta 1950, ob tako imenovani »Nedelji metel« (*La domenica delle scope*).

V Gorici je filatelist g. Antonio Grusovin v hodniku Goriške soške državne knjižnice pripravil razstavo *Poštna zgodovina Gorice, Nove Gorice in okolice*. V knjižnici je bila tudi predstavitev znamke, samo opisno. Pri prevajanju iz italijanščine v slovenščino je pomagal g. Peter Suhadolc. Znamko je predstavil v mestni hiši v Gorici sam minister za promet ob navzočnosti le redkih povabljenih gostov. Na pošti se ni dobilo ne znamk ne odtisov žiga!? Poštni uradnik pa je bil z žigom in znamkami v mestni hiši.

Filatelistično društvo Nova Gorica je v avli občinske zgradbe pripravilo razstavo v šestih vitrinah po 12 listov. Na praznovanje je bil povabljen tudi takratni predsednik EU g. Romano Prodi. V dopoldanskem času je bil gost MO Nova Gorica. Vpisal se je v knjigo gostov, ki je bila postavljena pred razstavnimi vitrinami. Na sliki desno ob knjigi so društvene ovojnice, ki jih je nekaj tudi podpisal.

Priložnostni ovitek ob praznovanju 20. obletnice vstopa Slovenije v EU. Gospod Romano Prodi (3) nam je po 20 letih ponovno podpisal spominsko ovojnico, na kateri so še podpis takratnega župana mestne občine Nove Gorice g. Mirka Brulca (1), gospe Tanje Fajon (2) in g. Antona Ropa (4).

marjan.malic@gmail.com

Boštjan Petauer FRPSL

Zbor članov FD Ljubljana

Člani FD Ljubljana smo se 29. junija 2025 zbrali na Zboru članov, kjer smo pregledali delo v preteklem letu, izvolili organe društva in se seznanili s pogledom vnaprej.

Poleg dosedanjih aktivnosti, organiziranje rednih društvenih in štirih mednarodnih srečanj, publicistične dejavnosti, oskrbovanja krožkov na osnovnih šolah, udeležbe na filatelističnih razstavah, izdaj spominskih ovojnic, obiska filatelističnih in numizmatičnih srečanj, komisarstev in sodništev, objavljanje člankov doma in v tujini ter še nekaterih stvari (skupno je aktivnosti 22), smo lani razvili tudi dve novi.

Zbor članov FD Ljubljana na sedežu društva v prostorih Šahovskega doma na Bravničarjevi 13 v Ljubljani.

Obnovili smo spletno stran (blog) društva in imeli v letu in 4 mesecih preko 5.000 ogledov iz skupno preko 20 držav, kar za začetek ocenjujemo kot dober rezultat. Blog ima vgrajen tudi prevajalnik v precej jezikov, tako da je dostopen tudi neslovensko govorečim. Ogledov bi bilo najbrž še več, ampak iz nam še neznanih razlogov nekateri brskalniki našega bloga še ne najdejo.

Po suši precejšnjih let smo ponovno začeli s predavanji; naši člani so pripravili dve doma in eno v tujini (Dunaj).

Tokratni Zbor članov je bil tudi volivni. Za novo dvoletno obdobje so bili, z manjšimi spremembami, potrjeni vsi dosedanji organi.

Za drugo leto ne predvidevamo kake širitve dejavnosti, ampak bomo vzdrževali obstoječe. Pripravljamo tri predavanja (dve od teh sta bili letos že izvedeni), še naprej pa bomo delali tudi na izboljšavi spletne strani.

bostjan.petauer@siol.net

Veni Ferant

Filatelija in domoznanstvo

V moji zbirki razglednic Žalca hranim tudi sedem razglednic, ki jih je napisala in iz Žalca odposlala naša pesnica Meta Rainer. Tako sem za letošnji domoznanski večer pripravil razstavo in predavanje o njej pod naslovom „Večerni mrak je pal“.

Edina redkejša razglednica je bila poslana leta 1972, izdalo pa jo je podjetje Reklamservis Žalec. Na razglednici je fotografija grobnice žalskega skladatelja Rista Savina (pravo ime Friderik Širca).

Zakaj sem izbral tak naslov, bom pojasnil v tretjem delu tega zapisa. Omenjene razglednice je Meta Rainer poslala v obdobju med leti 1959 in 1980 in razen ene niso nobena redkost. So pa toliko bolj zanimive, saj prinašajo hudomušna sporočila, ki so javnosti manj znana oz. nepoznana. Zato sem skušal našo pesnico predstaviti na malce drugačen način od znanih podatkov, ki so nam v njenem življenjepisu dostopni na spletu.

Večina zbiralcev je zadovoljna s tem, da takšne razglednice shrani v album in potem so tam „varno“ shranjene. In mnogi od njih se nikoli ne poglobijo v vsebino poslanih razglednic, ki nam marsikdaj dajo odlične podatke o preteklosti. Pet od teh sedmih razglednic je izdelal Fotolik Celje prav v času, ko sem bil tudi sam zaposlen v njihovi tiskarni. Le da me takrat zbiranje razglednic še ni zanimalo.

Slikovna stran sedmih razglednic Mete Rainer

Glede na dejstvo, da pesnice in someščanke Mete Rainer osebno nisem poznal, sem vzel raziskovanje njenega življenja s pomočjo teh razglednic kot dodaten izziv. Izbrskal sem marsikakšen manj znan podatek o njej, tako da sem na podlagi vsega tega lahko pripravil razstavo na 5 plakatih, predavanje ter članek za knjigo.

Ob odličnem sodelovanju z Medobčinsko splošno knjižnico Žalec in njihovim domoznanskim oddelkom že nekaj let pripravljamo različne dogodke, povezane z domoznanstvom. Ob takih dogodkih vedno pripravimo dogodek, povezan s filatelijo in našim krajem. Tako je bilo tudi letos, ko sem predstavil Meto Rainer.

Pet velikih plakatov o Meti Rainer

Med prisotnimi na domoznanskem večeru je bilo več takih, ki so Meto Rainer zelo dobro poznali in nekateri od njih so mi po koncu večera ob neformalnih pogovorih zaupali njihove vtise o naši pesnici. So pa na tem mojem predavanju izvedeli tudi marsikaj novega.

Seveda sem podrobneje raziskal vsako od pravljičnih sedem razglednic in večina, razen prve, je bila namenjenih Savici Zorko v Brežice. Če so jo Brežičani dobro poznali, pa je bila nam Žalčanom manj znana. Savica Šuligoj je bila rojena leta 1904 v Gorici, a se je družina pred 1. svetovno vojno preselila v Ljubljano. Tu je Savica obiskovala žensko učiteljsiše in se spoznala s sošolko Meto Rainer (prav tako rojeno leta 1904). Po šolanju je Savica prišla v Brežice, Meta pa v

1924, Elizabeta Savica Šuligoj, por. Zorko.
Vir: kamra.si.

Tepanje, pozneje pa v Braslovče. Obe sta bili aktivni tudi pri domačih „sokolih“. Obe sta bili med vojno tudi izseljeni, po vojni pa sta nekako spet vzpostavili stike z dopisovanjem, kar je bila takrat najenostavnejša in hitra oblika komunikacije.

Ne bom razlagal vsebine vsake razglednice posebej, ampak bom na koncu predstavil zadnjo iz moje zbirke, da bralec dobi vtis, kak je potekalo to na trenutke zabavno in včasih hudomušno dopisovanje med prijateljicama in nekdanjima sošolkama.

Zadnja razglednica Mete Rainer, poslana leta 1980 iz Žalca.

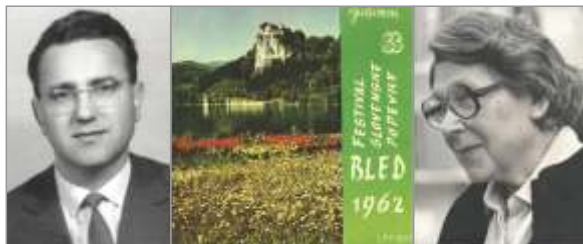
»Ljuba Savica! Hvala za karto. Kako je z zdravjem, si okrevala? Najbrž je bilo potovanje prenaporno zate. Jaz pestujem samo sebe, pa mi ni hudega, a veš, najbolje se počutim doma. To soboto pa imamo v Brasl. sestanek s svojimi – reci in piši – 59-letnimi nekdanjimi šolarji, tja pa pojdem, magari po 4ih kakor magarac. Sem pridkana, pišem pesmice za otroke, za 'Cicibana', 'Kurirčka' in 'Galeba'. Vsako t... ima svoje vese...! P+P. Tvoja Meta«

Pred predavanjem o Meti Rainer v Žalcu

Proti koncu predavanja in razstave pa sem obiskovalcem predstavil manj znan podatek, da je Meta Rainer kot tekstopiska sodelovala tudi na prvem festivalu slovenske popevke na Bledu leta 1962. Melodijo je prispeval Jože Zakonjšek, prav tako Žalčan. Pesem z naslovom „Večerni mrak je pal“ se je uvrstila med 10 najboljših, ki so se potem predstavile še enkrat v finalnem večeru.

Vsaka od skladb je bila predstavljena dvakrat. En pevec ali pevka je nastopil(a) s Triom Mojmirja Sepeta, drugi pa z velikim orkestrom RTV Ljubljana pod vodstvom Jožeta Privška. Finalni večer je takrat prenašala celotna jugoslovanska televizija. Skladbo „Večerni mrak je pal“ sta na festivalu predstavili pevki Slavka Knez iz Maribora in že uveljavljena pevka Jelka Cvetežar.

Levo: Jože Zakonjšek (1927-1988), fotografija iz osebnega arhiva Andreje Zakonjšek Krt, desno Meta Rainer (1904-1985), avtor fotografije je bil Žalčan Ljubo Korber. Na sredini pa ovitek LP plošče s skladbami s Festivala slovenske popevke na Bledu 1962.

Na LP gramofonski plošči je posnetih 11 skladb, zato bi človek pričakoval, da bo lahko slišal finalnih deset in še eno, ki se ni uvrstila v finale. Žal pa ni tako. Na plošči ne boste našli skladbe žalskih avtorjev. Odgovore, zakaj tako, so akterji tega dogodka odnesli s sabo v grob. Obstaja več teorij, vendar ne bi špekuliral. Dejstvo je, da te pesmi ni ne na plošči, ne v obsežnem arhivu RTV.

Je pa zanimivo, da je kmalu po končanem festivalu prišla ponudba, da bi za radio to pesem (in še eno, ki jo je izvajala Jelka Cvetežar), z orkestrom posnela pevka Ivanka Kraševc, ki je bila takrat zaposlena na RTV. Posnela je skladbi, ki pa sta luč dneva ugledali šele leta 1994, ko je Ivanka Kraševc izdala album „Prodajalka vijolic“. Na tem albumu je tudi njena izvedba pesmi „Večerni mrak je pal“ ter pesmi „Dežek“ (avtorja glasbe sta bila brata Vilko in Slavko Avsenik, besedilo je prispeval Frane Milčinski). Obe pesmi sta na festivalu v finalnem večeru namreč izvajali Slavka Knez in Jelka Cvetežar.

Za objavo članka o Meti Rainer v literarni reviji *Vpogled* sem si zamislil, da bi bilo dobro, če bi bralec dobil priložnost, da tudi sliši omenjeno pesem, ne samo, da bere o njej, zato sem prišel na idejo, da bi posnetek te pesmi objavili na glasbenem kanalu YouTube, zato sem prosil hčerko avtorja skladbe za pomoč.

Leta 2016 je Andreja Zakonjšek Krt, solistka in prvakinja mariborske opere, predstavila očetovo in Metino pesem.

Za glasbeno spremljavo so takrat poskrbeli Ivo Umek (klaviature), Andrej Gubenšek (violina) ter Primož Krt (harmonika). Kako zveni pesem, lahko preverite na spletni povezavi:

<https://www.youtube.com/watch?v=CCHB2cMhecY>

Lahko pa kliknete na tole QR kodo:

veni.ferant@gmail.com

Veni Ferant

Novi razstavi Toneta Petka

Ob predstavitvi nove poštne znamke, posvečene častitljivemu jubileju - 200-letnici pivovarstva v Laškem, sva na pobudo Toneta Petka na ogled postavila najino skupno razstavo, ki sva jo poimenovala „Pivo in cvetje“

Navdih za naslov razstave je bil slogan iz leta 1967, ki je vabil na „Pivo in cvetje“ v Laškem.

Ob sodelovanju Občine Laško in Thermane Laško smo hitro našli skupni jezik in pripravili ob predstavitvi nove poštne znamke tudi filatelistično razstavo.

Tone Petek je predlagal, da bi skombinirala moj „zlati“ ekspanat o pivovarstvu in njegovo zbirko o cvetju in tako je padla odločitev o imenu razstave, ki je na filatelistični način prikazala ta največji laški turistični praznik.

„Od Celja do Žalca ...“ smo združili moči Veni Ferant, Tone Petek in Matevž Žugelj ob razstavi „Pivo in cvetje“ v Laškem.

Prizor s predstavitve nove znamke in odprtjem filatelistične razstave v Laškem.

V Knežjem dvoru v Celju pa je 27. novembra 2026 Tone Petek predstavil novo tematsko filatelistično razstavo, tokrat „Ljubezen na poštah znamkah“. V času, ki ga živimo, so tovrstne razstave še toliko bolj pomembne.

Če je moja evidenca pravilna, je bila to letošnja osma Tonetova filatelistična razstava in še vedno prihajajo nove ideje.

veni.ferant@gmail.com

Gregor Cerkvėnik

Najava dogodka za leto 2026: Mednarodna filatelistiĉna razstava »Poštna zgodovina Slovenije in Srbije«

Za prihodnje leto napovedujemo organizacijo mednarodne filatelistiĉne razstave na temo poštne zgodovine dveh poštних muzejev, v dveh suverenih in prijateljskih drŹavah: Sloveniji in Srbiji.

Mednarodna filatelistiĉna razstava na temo: »Poštna zgodovina Slovenije in Srbije« bo obsegala v Sloveniji redko videne ekskluzivne filatelistiĉne eksponate treh uveljavljenih srbskih filatelistiĉnih kolegov: *Predraga C. Antiĉa: KneŹevina Srbije, Aleksandra Boriĉiĉa: Aviacija Kraljevine SHS i Kraljevine Jugoslavije* in *Vladimirja Miliĉa: Jugoslovanska inflacija in poštne tarife: 1989–1994.*

Na razstavi bodo s slovenske strani s svojimi filatelistiĉnimi eksponati sodelovali:

Bojan Kranjc: Razvoj poštnega Źiga na Slovenskem, Bojan Braĉiĉ: Poštni Źigi pošte Pettau/Ptuj, 1818–1945 in Poštni Źigi pošt Marburg/Maribor, 1818–1945, Andro Alujeviĉ: PriloŹnostni poštni Źigi na Slovenskem od leta 2010 do danes in Janez Cerkvėnik: Poštni Źigi Źkofje Loke od poštne zbiralnice do danes.

Sliki 1 in 2:

*Iz filatelistiĉne zbirke Predraga C. Antiĉa:
Klasiĉna Srbija: KneŹevina in Kraljevina Srbija.*

Sliki 3 in 4:
Iz filatelistične zbirke Aleksandra
Boričiča: Avijacija Kraljevine
SHS/Jugoslavije (1918–1945).

Sliki 5 in 6: Iz filatelistične zbirke Vladimira Miliča:
Jugoslovanska inflacija in poštne tarife: 1989 – 1994

Sliki 7 in 8: Poštni žigi Škofje Loke in Polhovega Gradca.

Mednarodna filatelistična razstava bo potekala **med 3. in 22. marcem 2026** v prostorih Muzeja pošte in telekomunikacij Slovenije, v okviru Tehniškega muzeja Slovenije, v Polhovem Gradcu.

Organizatorji dogodka so: Veleposlaništvo Republike Srbije v Republiki Sloveniji, Muzej pošte in telekomunikacij v okviru Tehniškega muzeja Slovenije, Muzej PTT, JP Pošta Srbije iz Beograda, FZS – Filatelistična zveza Slovenije, SFS – Savez filatelista Srbije, Filatelistično društvo Lovro Košir Škofja Loka, Pošta Slovenije in Pošta Srbije.

Pomembnost mednarodne filatelistične razstave ni le v mednarodnem sodelovanju dveh poštnih muzejev, dveh prijateljskih držav, v okviru dogodka: „Srbija v Sloveniji, 2026“, temveč predstavitev redko videne poštno in filatelistične zgodovine nekdanjih skupnih držav: Kraljevine SHS/Kraljevine Jugoslavije, SFRJ, zainteresirani slovenski in širši javnosti ter seznanjanju mlade generacije s kulturno dediščino nekdanjih skupnih državnih oblik. Še posebno zanimivo bo videti enkratno filatelistično zbirko Predraga C. Antića: *Klasična Srbija*, ki je prava poslastica, najpopolnejša zbirka o poštni zgodovini Srbije iz 19. in 20. stoletja na svetu.

Slika 9:
Logotip Pošte,
telegrafa
in telefona
v Kraljevini SHS
/ Jugoslaviji.

Na dan odprtja razstave bodo predstavljene tudi spominske filatelistične izdaje: ilustrirana dopisnica, ki bo hkrati tudi vabilo na pričujočo razstavo, osebna poštna znamka Pošte Slovenije, nominale "B", priložnostni poštni žig in priložnostna pisemska ovojnica. Objavljen bo tudi katalog mednarodne filatelistične razstave.

Uradno odprtje mednarodne filatelistične razstave bo potekalo v torek, 3. marca 2026, ob 18.00 uri v graščini Polhov Gradec, 1365 Polhov Gradec 61.

Slika 10: Graščina Billichgratz/Polhov Gradec, kjer se danes nahaja Muzej pošte in telekomunikacij Slovenije, v okviru TMS. Upodobitev je iz polihistorijske enciklopedije barona Janeza V. Valvazorja (1641-1693): *Slava Vojvodine Kranjske*, ki je izšla leta 1689.

Vljudno vabljeni v imenu glavnega koordinatorskega organizatorja dogodka: Filatelističnega društva Lovro Košir Škofja Loka!

Viri slik/fotografij:

Osebni arhiv fotografij Janeza in Gregorja Cerkvénika, FD Lovro Košir Škofja Loka.

cerkvénikgregor@gmail.com

Prenesi aplikacijo MojaPošta

Kjerkoli in kadarkoli
upravljaljaj s svojimi
paketi.

Prenos iz
App Store

NA VOLJO V
Google Play

Aplikacija MojaPošta omogoča:

- ↑ pregled in sledenje prejetih paketov,
- ↑ pošiljanje in preusmerjanje paketov,
- ↑ varno obveščanje prek potisnih sporočil.

